

Eesti seadusandlus näeb ette kolm erinevat maksejõuetusmenetlust: pankrotimenetlus, saneerimismenetlus ning võlgade ümberkujundamise menetlus.

Juriidilise isiku suhtes pankrotiavalduse esitamist, menetlemist ja pankrotimenetluse läbiviimist reguleerib pankrotiseadus. Saneerimismenetlust, mille abil saab juriidiline isik oma kohustused ümber kujundada, reguleerib saneerimisseadus. Füüsilise isiku, sõltumata sellest, kas tegemist on ettevõtjaga, maksejõuetusmenetluste algatamist ja läbiviimist reguleerib füüsilise isiku maksejõuetuse seadus. Füüsilise isiku maksejõuetuse seaduses on reguleeritud ka füüsilise isiku suhtes maksejõuetusavalduse esitamine. Maksejõuetusavalduse kaudu on võimalik algatada kõiki liiki füüsilisest isikust võlgniku maksejõuetusmenetlusi: kuulutada välja pankrot, kuulutada välja pankrot ja algatada kohustustest vabastamise menetlus või algatada võlgade ümberkujundamise menetlus. Kui välja kuulutatakse pankrot, siis seda füüsilise isiku maksejõuetuse seaduses ei reguleerita, vaid pankrotimenetluse läbiviimine toimub pankrotiseaduses sätestatu kohaselt. Juriidilise ja füüsilise isiku pankrotimenetluse läbiviimine on sarnane. Seadused on eesti- ja ingliskeelsena kättesaadavad Eesti Vabariigi ametlikus võrguväljaandes Riigi Teataja (<https://www.riigiteataja.ee/index.html>).

Pankrotimenetluse eesmärk on võlausaldajate nõuete rahuldamine võlgniku vara arvel võlgniku vara võõrandamise või võlgniku ettevõtte tervendamise kaudu. Füüsilisest isikust võlgnikule antakse pankrotimenetluse kaudu võimalus vabaneda oma kohustustest. Pankrotimenetluse käigus selgitatakse välja võlgniku maksejõuetuse põhjused.

Ettevõtja saneerimise eesmärk on saneerimiskava alusel abinõude kompleksi rakendamise kaudu ettevõtja majanduslike raskuste ületamine, tema likviidsuse taastamine, kasumlikkuse parandamine ja jätkusuutliku majandamise tagamine. Ettevõtja saneerimine ei piira ettevõtja muid võimalusi maksejõuetuse vältimiseks. Saneerimismenetluses on oluline kaitsta ja arvestada nii ettevõtja, võlausaldaja kui ka kolmanda isiku huvide ja õigustega. Võlgade ümberkujundamise eesmärk on ületada võlgniku makseraskused ja vältida pankrotimenetlust. Seejuures arvestatakse nii võlgniku kui ka tema võlausaldajate õigustatud huve. Võlgade ümberkujundamise menetluses võimaldatakse võlgnikule rahaliste kohustuste (isiklike võlgade) ümberkujundamist kohustuse täitmise tähtsaja pikendamise, osadena täitmise või kohustuse vähendamise teel.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/848, 20. mai 2015, maksejõuetusmenetluse kohta (uuesti sõnastatud) kohaldamisalasse kuuluvad pankrotimenetlus ja võlgade ümberkujundamise menetlus.

1 Kelle vastu võib algatada maksejõuetusmenetluse?

Eesti õiguse kohaselt loetakse füüsiliseks isikuks inimest, sealjuures ei eristata maksejõuetusõiguses füüsilisi isikuid tulenevalt sellest, kas isik tegeleb majandus- või kutsetegevusega või mitte (ehk ei eristata füüsilisest isikust ettevõtjaid ja tarbijaid). Juriidiline isik on seaduse alusel loodud õigussubjekt. Juriidiline isik on kas eraõiguslik või avalik-õiguslik. Eraõiguslik juriidiline isik on erahuvides ja selle juriidilise isiku liigi kohta käiva seaduse alusel loodud juriidiline isik. Eraõiguslik juriidiline isik on täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, sihtasutus ja mittetulundusühing. Avalik-õiguslik juriidiline isik on riik, kohaliku omavalitsuse üksus ja muu juriidiline isik, mis on loodud avalikes huvides ja selle juriidilise isiku kohta käiva seaduse alusel.

1. Pankrotimenetlus

Pankrotimenetlust viiakse läbi nii maksejõuetute juriidiliste kui füüsiliste isikute suhtes. Pankrotivõlgnikuks ei või olla riik ega kohalik omavalitsusüksus.

2. Saneerimismenetlus

Saneerimismenetlust viiakse läbi üksnes eraõiguslike juriidiliste isikute suhtes.

3. Võlgade ümberkujundamise menetlus

Võlgade ümberkujundamise menetlust viiakse läbi makseraskustes füüsiliste isikute suhtes, sõltumata sellest, kas tegemist on ettevõtjaga.

4. Kohustustest vabastamise menetlus

Kohustustest vabastamise menetlust viiakse läbi makseraskustes füüsiliste isikute suhtes, sõltumata sellest, kas tegemist on ettevõtjaga.

2 Millised on maksejõuetusmenetluse algatamise tingimused?

1. Maksejõuetusmenetluse algatamine juriidilisest isikust võlgniku suhtes

1.1. Pankrotimenetlus

Pankrot on võlgniku kohtumäärusega väljakuulutatud maksejõuetus. Seega on pankrotimenetluse algatamise esimeseks põhiliseks eelduseks asjaolu, et võlgnik on maksejõuetu.

Võlgnik on maksejõuetu, kui ta ei suuda rahuldada võlausaldaja sissenõutavaks muutunud nõuet ja see suutmatuse ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Kohustustena arvestatakse ka nõudeid, mis ei ole muutunud sissenõutavaks. Kui pankrotiavalduse on esitanud võlgnik, kuulutab kohus pankroti välja ka juhul, kui maksejõuetuse tekkimine tulevikus on tõenäoline. Kui pankrotiavalduse on esitanud võlgnik, siis eeldatakse, et ta on maksejõuetu.

Pankrotimenetluse algatamise teiseks põhiliseks eelduseks on pankrotiavalduse esitamine, mille võib esitada võlgnik või võlausaldaja. Kui pankrotiavalduse esitab võlgnik, peab ta pankrotiavalduses põhistama oma maksejõuetuse. Kui pankrotiavalduse esitab võlausaldaja, peab ta pankrotiavalduses põhistama võlgniku maksejõuetuse, samuti tõendama nõude olemasolu. Seaduses sätestatud juhtudel võib pankrotiavalduse esitada ka muu isik, sel juhul kohaldatakse sellele isikule vastavalt võlausaldaja kohta sätestatud, kui seadusest ei tulene teisiti.

Kohus võib kohustada pankrotiavalduse esitanud võlausaldajat tasuma ajutise halduri tasu ja kulutuste katteks kohtu deposiiti kohtu määratud rahasumma, kui on alust eeldada, et pankrotivara selleks ei jätku. Kui võlausaldaja jätab deposiidi tasumata, menetlus lõpetatakse. Kui võlausaldajaks on maksejõuetu tööandja töötajad, kes ei tasu võlausaldaja vastu esitatud pankrotiavalduse menetlemisel deposiidina ettenähtud summat menetluse jätkamiseks, on neil õigus taotleda riigilt (läbi Eesti Töötukassa) maksejõuetushüvitist.

Kohus keeldub võlausaldaja pankrotiavaldust menetlusse võtmast, kui sellest ei selgu, et avalduse esitajal on nõue võlgniku vastu, selles ei ole põhistatud võlgniku maksejõuetust või see põhineb nõudel, mille suhtes kehtib saneerimiskava. Kohus keeldub pankrotiavaldust menetlusse võtmast ka siis, kui esinevad muud tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud alused.

Enne pankroti välja kuulutamist ja pankrotimenetlusega alustamist, viiakse läbi nn eelmenetlus. Kui kohus otsustab pankrotiavalduse menetlusse võtta, nimetab ta ajutise halduri. Kohus võib võlgniku varalist olukorda arvestades jätta ajutise halduri ka nimetamata ja kuulutada välja võlgniku pankroti. Kui kohus ajutist haldurit ei nimeta, siis pankrotiavalduse alusel edasist menetlust ei toimu ja menetlus lõpeb. Ajutine haldur selgitab välja võlgniku vara, sealhulgas

võlgniku kohustused ja võlgniku vara puudutavad täitemenetlused, ning kontrollib, kas võlgniku vara katab pankrotimenetluse kulud. Ajutine haldur annab hinnangu võlgniku varalisele seisundile ja maksejõulisusele, samuti võlgniku ettevõtte tegevuse jätkamise ja juriidilisest isikust võlgniku tervendamise väljavaadetele, tagab võlgniku vara säilimise jm. Ajutise halduri tegevuse tulemusena peab selguma, kas pankrotiavaldus tuleb rahuldada või jätta rahuldamata.

Kohus lõpetab menetluse pankrotti välja kuulutamata raugemise tõttu olenemata võlgniku maksejõuetusest, kui võlgnikul ei jätku vara pankrotimenetluse kulude katteks ning ei ole võimalik vara tagasi võita või tagasi nõuda, sealhulgas puudub võimalus esitada nõue juhtorgani liikme vastu.

Pankroti kuulutab kohus välja määрусega (pankrotimäärus). Pankrotimääruses tuleb märkida pankroti väljakuulutamise kellaaeg. Pankroti väljakuulutamisega algab pankrotimenetlus.

Kui kohus on pankroti väljakuulutanud, avaldab kohus selle kohta viivitamata teate väljaandes Ametlikud Teadaanded (pankrotiteade).

Pankrotimäärus kuulub viivitamatule täitmisele. Pankrotimääruse täitmist ei saa peatada ega ajatada, samuti ei saa muuta pankrotimääruse seaduses sätestatud täitmise viisi ja korda. Kui kõrgemalseisev kohus tühistab pankrotimääruse, ei mõjuta see halduri poolt või tema suhtes tehtud õigustoimingute kehtivust. Pankrotimääruse peale võivad võlgnik ja pankrotiavalduse esitanud võlausaldaja esitada määruskaebuse 15 päeva jooksul pankrotiteate avaldamisest. Ringkonnakohtu määruse peale määruskaebuse kohta võivad võlgnik ja pankrotiavalduse esitanud isik esitada määruskaebuse Riigikohtule. Haldur ei või võlgniku nimel määruskaebust esitada ega võlgnikku määruskaebuse läbivaatamisel esindada.

Kui pankrotimenetluses on ette nähtud teate või menetluskohandamise avaldamine, tuleb see avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kohus võib avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded teate pankrotiavalduse läbivaatamise aja ja koha kohta. Pankrotimääruse, millega kuulutatakse välja võlgniku pankrot, kohta avaldab kohus viivitamata teate väljaandes Ametlikud Teadaanded (pankrotiteade).

1.2. Saneerimismenetlus

Ettevõtte saneerimismenetluse algatamiseks esitab ettevõtja vastavasisulise avalduse.

Kohus algatab saneerimismenetluse, kui saneerimisavaldus vastab tsiviilkohtumenetluse seadustikus ja saneerimisseaduses esitatud nõuetele ning kui ettevõtja on põhistanud, et:

1. tema maksejõuetuse tekkimine tulevikus on tõenäoline;
2. ettevõtte vajab saneerimist;
3. ettevõtte jätkusuutlik majandamine on pärast saneerimist tõenäoliselt võimalik.

Ettevõtja nõusolekul võib ettevõtja suhtes saneerimisavalduse esitada ka ettevõtja võlausaldaja.

Saneerimismenetluse algatatakse, kui saneerimisavaldus vastab seaduses esitatud nõuetele ja ettevõtja või võlausaldaja on põhistanud, et ettevõtja ei ole püsivalt maksejõuetu, kuid maksejõuetuse tekkimine tulevikus on tõenäoline; ettevõtja vajab saneerimist; ettevõtja jätkusuutlik majandamine on pärast saneerimist tõenäoliselt võimalik.

Saneerimismenetlust ei algatata, kui ettevõtja suhtes on algatatud pankrotimenetlus; on tehtud kohtumäärus ettevõtja sundlõpetamise kohta või toimub täiendav likvideerimine; ettevõtja suhtes toimunud saneerimismenetluse lõppemisest on möödunud vähem kui kaks aastat.

Kohus algatab saneerimismenetluse saneerimismäärusega seitsme päeva jooksul saneerimisavalduse saamisest arvates.

Saneerimismääruses märgitakse muu hulgas:

1. saneerimisnõustajaks määratud isiku andmed;
2. tähtaeg saneerimiskava vastuvõtmiseks;
3. tähtaeg, mille jooksul saneerimiskava tuleb esitada kohtule kinnitamiseks (reeglina ei või olla pikem kui 60 päeva, vajadusel võib kohus tähtaega pikendada kuni 90 päevani);
4. summa, mille ettevõtja peab tasuma saneerimisnõustaja tasu ja kulutuste katteks deposiidina selleks ettenähtud kontole, ja tähtaeg, mille jooksul peab ettevõtja selle tasuma.

Saneerimismenetluse algatamise tagajärjed on järgmised:

- 1) kohus peatab ettevõtja vara suhtes läbiviidava täitemenetluse või muu sundtäitmise kuni saneerimiskava kinnitamiseni või saneerimismenetluse lõppemiseni, välja arvatud täitemenetlus, mis viiakse läbi töösuhte alusel tekkinud nõude täitmiseks;
- 2) kohus lõpetab ettevõtja või saneerimisnõustaja taotluse alusel ettevõtja varale seatud aresti või muudab selle sisu, välja arvatud ettevõtja varale kriminaalmenetluses võimaliku konfiskeerimise või konfiskeerimise asendamise tagamiseks või töösuhte alusel tekkinud nõude tagamiseks kohaldatud aresti korral, kui see on vajalik saneerimismenetluse läbiviimiseks;
- 3) viivise või ajas suureneva leppetrahvi arvestamine ettevõtja vastu suunatud nõudelt peatub kuni saneerimiskava kinnitamiseni;
- 4) kohus võib ettevõtja taotluse ja sellele lisatud saneerimisnõustaja heakskiidu või saneerimisnõustaja taotluse alusel kuni saneerimiskava kinnitamiseni või saneerimismenetluse lõppemiseni peatada kohtumenetluse, milles on ettevõtja vastu varaline nõue ja mille kohta ei ole veel otsust tehtud, välja arvatud juhul, kui nõue on esitatud töösuhte alusel, kusjuures kohus ei peata kohtumenetlust kriminaalasjas;
- 5) kohus lükkab võlausaldaja esitatud pankrotiavalduse alusel ajutise pankrotihalduri nimetamise otsustamise edasi kuni saneerimiskava kinnitamiseni või saneerimismenetluse lõpetamiseni;
- 6) ettevõtja säilitab saneerimismenetluse algatamisel käsutusõiguse ettevõtja vara üle, kuid peab tehingutest, mis väljuvad tavapärase majandustegevuse raamest, viivitamata teavitama saneerimisnõustajat.

Kui ettevõtja soovib muude meetmete, eelkõige pandiõiguse teostamise peatamist, võib kohus nimetatud meetmed ettevõtja või saneerimisnõustaja taotluse alusel kuni saneerimiskava kinnitamiseni või saneerimismenetluse lõppemiseni peatada, kui see on saneerimiseks vajalik või toetab saneerimiskava üle peetavaid läbirääkimisi. Meetmeid ei või peatada töösuhte alusel tekkinud nõuete puhul.

Saneerimismenetluse algatamisel pikeneb pankrotiseaduses ja täitemenetluse seadustikus sätestatud tehingu või muu toimingu tagasivõitmise tähtaeg aja võrra, mis kulub saneerimismenetluse algatamisest kuni saneerimismenetluse lõppemiseni. Pikendatud tähtaeg ei või ületada kaheksat aastat enne ajutise halduri nimetamist või täitemenetluse seadustikus nimetatud tagasivõitmise tähtaegade algust.

Kui kohus on otsustanud algatada saneerimismenetluse ja teinud saneerimismääruse, edastab saneerimisnõustaja viivitamata võlausaldajatele saneerimisteate, millega teavitab võlausaldajaid saneerimismenetluse algatamisest ja nende nõuete suurusest, mis neil võlanimekirja kohaselt ettevõtja vastu on.

2. Maksejõuetusmenetluse algatamine füüsilisest isikust võlgniku suhtes

2.1. Maksejõuetusavalduse esitamine, usaldusisiku nimetamine ja avalduse läbivaatamine

Füüsilisest isikust võlgnik suhtes võib maksejõuetusavalduse esitada nii võlgnik ise kui võlgniku võlausaldaja. Võlgnikust abikaasadel on võimalik esitada ühine maksejõuetusavaldus. Maksejõuetusavalduse kaudu on võimalik algatada kõiki füüsilisest isikust võlgnikule ette nähtud maksejõuetusmenetlusi, sh kuulutada välja pankrot.

Maksejõuetusavaldus tuleb esitada vastavalt füüsilise isiku maksejõuetuse seaduse § 9 alusel kehtestatud vormidele, mis on kasutamiseks kohustuslikud.

Võlgnik peab avalduses selgitama, milles seisnevad tema makseraskused ning andma ülevaate enda majanduslikust olukorrast, sh varadest, kohustustest, sissetulekutest ja väljaminekutest. Võlausaldaja peab maksejõuetusavalduses samuti põhistama võlgniku maksejõuetuse või selgitama, milles seisnevad võlgniku makseraskused.

Maksejõuetusavaldus esitatakse võlgniku elukoha või füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtte asukoha järgsele maakohule. Eeldatakse, et füüsilise isiku elukohaks on üks aasta enne maksejõuetusavalduse esitamist rahvastikuregistris märgitud elukoht, ja füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtte asukohaks on üks aasta enne maksejõuetusavalduse esitamist registris märgitud asukoht, kui ei tõendata, et võlgniku elukoht või asukoht on mujal. Abikaasade ühine maksejõuetusavaldus esitatakse abikaasade ühise elukoha järgsele maakohule. Kui abikaasadel puudub ühine elukoht, esitatakse avaldus ühe abikaasa elukoha või ettevõtte asukoha järgsele maakohule abikaasade valikul.

Kohus otsustab avalduse menetlusse võtmise. Kui kohus võtab avalduse menetlusse, nimetab ta võlgnikule usaldusisiku.

Usaldusisiku nimetamisel peatub viivise või ajas suureneva leppetrahvi arvestamine võlgniku vastu suunatud nõudelt kuni ümberkujundamiskava kinnitamiseni või võlgade ümberkujundamise menetluse lõppemiseni. See ei kehti nõuete kohta, mille ümberkujundamist võlgnik ei taotle, või kui kuulutatakse välja võlgniku pankrot. Usaldusisiku nimetamisel ei saa võlausaldaja lõpetada võlgnikuga sõlmitud lepingut enne maksejõuetusavalduse esitamist toimunud rahalise kohustuse rikkumisele tuginedes ega keelduda sel alusel oma kohustuste täitmisest, va juhul, kui kohus selleks loa annab. Usaldusisiku nimetamisel peatab kohus võlgniku vara suhtes läbiviidava täitemenetluse või muu sundtäitmise raha sissenõudmiseks kuni pankroti väljakuulutamiseni, ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni. Kohus võib sama ajani:

- 1) peatada kohtumenetluse, milles on võlgniku vastu rahaline nõue, mille kohta ei ole veel otsust tehtud;
- 2) tühistada hagi tagamise abinõud, sealhulgas maksekonto arestimise;
- 3) keelata võlausaldajatel võlgniku antud tagatistest tulenevaid õigusi teostada, muu hulgas pandieset müüa või selle müüki taotleda;
- 4) kohaldada muud esialgse õiguskaitse abinõu, sealhulgas pankrotiavaldust tagavaid abinõusid.

Kohus ei peata kohtumenetlust rahalise karistuse või konfiskeerimise või selle asendamise määramise otsustamiseks kriminaalmenetluses, samuti kaebuse läbivaatamiseks väärtetasjas mõistetud rahatrahvi kohta ega kasuta muid käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud meetmeid võlgniku varale kriminaalmenetluses võimaliku konfiskeerimise või konfiskeerimise asendamise tagamiseks kohaldatud aresti või kohtuliku hüpoteegi suhtes.

Võlausaldaja õigustatud huve silmas pidades võib kohus võlausaldaja avalduse alusel lubada peatatud täitemenetluse jätkamist ja võlausaldajal võlgniku antud tagatistest tulenevate õiguste teostamist ka enne pankroti väljakuulutamist, ümberkujundamiskava kinnitamist või menetluse lõppemist.

Usaldusisik selgitab välja võlgniku majandusliku olukorra ning koostab võlgniku vara- ja võlanimekirja, mille esitab võlgniku nimel ja heakskiidul kohtule. Seejuures annab usaldusisik kohtule ka hinnangu, milline menetlus tuleks võlgniku makseraskuste lahendamiseks algatada. Hinnang ei ole kohtule siduv. Seejärel vaatab kohus maksejõuetusavalduse läbi ning teeb ühe järgmistest otsustest:

- 1) kuulutab välja võlgniku pankroti;
- 2) kuulutab välja võlgniku pankroti ja algatab kohustustest vabastamise menetluse;
- 3) algatab võlgade ümberkujundamise menetluse;
- 4) jätab avalduse rahuldamata või
- 5) lõpetab menetluse raugemise tõttu.

2.2. Võlgade ümberkujundamise menetluse algatamine

Kohus algatab võlgade ümberkujundamise menetluse, kui võlgnik on makseraskustes, kuid ei ole veel püsivalt maksejõuetu, eelkõige kui võlgniku makseraskused ei ole ilmselgelt ületatavad võlgade ümberkujundamise menetlust läbi viimata, muu hulgas võlgniku vara realiseerimisega võlgade katteks ulatuses, mida võib võlgnikult mõistlikult eeldada. Võlgnik loetakse makseraskustes olevaks, kui ta ei suuda või tõenäoliselt ei suuda täita oma kohustusi nende sissenõutavaks muutumise ajal.

Kohus määrab enne võlgade ümberkujundamise menetluse algatamist summa, mille võlgnik peab usaldusisiku tasu ja kulutuste katteks deposiidina selleks ettenähtud kontole tasuma, ning tähtaja selle summa tasumiseks. Võlgniku rahalist olukorda arvestades võib kohus võimaldada määratud summa tasuda osamaksetena menetluse jooksul.

Kohus võib jätta võlgade ümberkujundamise menetluse algatamata, kui:

- 1) võlgnik on tahtlikult või raske hooletuse tõttu esitanud oluliselt ebaõigeid või ebatäielikke andmeid oma vara ja sissetulekute, võlausaldajate või oma kohustuste kohta;
- 2) võlgnik keeldub esitatud andmeid vandega kinnitامast või kohtu nõutud täiendavaid andmeid esitamast;
- 3) võlgnik on mõistetud süüdi pankroti- või täitemenetluselase kuriteo, maksualase kuriteo või karistusseadustiku §-des 381 ja 3811 nimetatud kuriteo toimepanemises ja karistusandmed ei ole karistusregistrist kustutatud;
- 4) võlgnik on viimase kolme aasta jooksul enne avalduse esitamist või pärast seda andnud tahtlikult või raske hooletuse tõttu ebaõigeid või ebatäielikke andmeid oma majandusliku olukorra kohta, et saada toetusi või muid soodustusi riigilt, kohaliku omavalitsuse üksuselt või sihtasutuselt või vältida maksude maksmist;
- 5) võlgnik on viimase kolme aasta jooksul enne usaldusisiku nimetamist või pärast seda tahtlikult või raske hooletuse tõttu takistanud võlausaldajate nõuete rahuldamist või teinud tahtlikult võlausaldajaid kahjustavaid tehinguid, muu hulgas võib võlausaldajate huvide kahjustamine seisneda vara peitmises või raiskamises;
- 6) võlgnik on jättnud usaldusisiku tasu ja kulutuste katteks deposiidina selleks ettenähtud kontole kohtu määratud summa tasumata.

Kohus ei algata võlgade ümberkujundamise menetlust, kui ta on võlgniku võlgade ümberkujundamise menetluse viimase kümne aasta jooksul enne avalduse esitamist juba algatanud või otsustanud võlgniku kohustustest vabastamise.

Kui kohus algatab võlgniku võlgade ümberkujundamise menetluse, määrab ta kuni 60 päeva pikkuse tähtaja, mille jooksul usaldusisik peab kohtule esitama ümberkujundamiskava. Kohus võib vajaduse korral tähtaega pikendada kuni 30 päeva võrra.

Kui kohus algatab võlgniku võlgade ümberkujundamise menetluse, pikeneb pankrotiseaduses ja täitemenetluse seadustikus sätestatud tehingu või muu toimingu tagasivõitmise tähtaeg aja võrra, mis kestab usaldusisiku nimetamisest kuni võlgade ümberkujundamise menetluse lõppemiseni, kuid mitte üle kaheksa aasta enne usaldusisiku nimetamist täitemenetluse seadustikus nimetatud tagasivõitmise tähtaegade algust.

Pärast menetluse algatamist koostab usaldusisik koostöös võlgnikuga tema võlgade ümberkujundamise kava ning esitab selle võlgniku nimel ja heakskiidul kohtule kinnitamiseks.

2.3. Pankroti- ja/või kohustustest vabastamise menetluse algatamine

Füüsilisest isikust võlgniku pankroti väljakuulutamisel ja pankrotimenetluse läbiviimisel lähtub kohus pankrotiseaduses sätestatust. Füüsilise isiku pankrotimenetluse läbiviimine sarnaneb juriidilise isiku pankrotimenetluse läbiviimisega (vt p 1.1).

Koos pankroti väljakuulutamisega on võimalik algatada füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus. Võlgnikku on võimalik vabastada nendest kohustustest, mis jäävad pankrotimenetluses täitmata. Pankrotimenetlusse saab esitada kohustused, mis on tekkinud enne pankroti väljakuulutamist.

Kohustustest vabastamise menetlus kestab üldreeglina 3 aastat. Selle aja jooksul peab võlgnik võimalikult suures ulatuses täitma võlausaldajate nõudeid.

Pankrotimenetluse käigus realiseeritakse kogu võlgniku vara ja selle arvelt täidetakse võlausaldajate nõudeid. Võlgnik peab tegelema ka tulutoova tegevusega või pingutama mõistlikult, et sellist tegevust leida. Ka võlgniku sissetulekute arvelt täidetakse võlausaldajate nõudeid. Võlgnikule on minimaalseks äraelamiseks ette nähtud seadusjärgne mittearestitav summa, mille arvelt võlausaldajate nõudeid ei täideta. Kui võlgnik on tasunud võlausaldajate nõudeid arvestatavas määras, võib teda kohustustest vabastada ka enne 3 aasta möödumist, kuid mitte varem kui 1 aasta möödumist arvates menetluse algatamisest. Kui võlgnik rikub oma kohustusi, kuid rikkumine ei ole raske, võib kohus pikendada kuni 1 aasta võrra kohustustest vabastamise tähtaega. Kui rikkumine on raske, võib kohus jätta võlgniku kohustustest vabastamata.

3. Füüsilise isiku pärandvara pankrotimenetluse algatamine

Kui võlgniku surma korral on võlgniku pärandvara maksejõuetu, võib esitada pankrotiavalduse võlgniku pärandvara pankroti väljakuulutamiseks. Võlgniku surma korral võib pankrotiavalduse tema vara suhtes esitada ka võlgniku pärija, testamenditäitja või pärandi hooldaja. Sel juhul kohaldatakse pankrotiavaldusele vastavalt võlgniku pankrotiavalduse kohta sätestatud. Pärandvara pankrotimenetlus viiakse läbi vastavalt pankrotiseaduses sätestatule.

3 Millist vara käsitatakse pankrotivarana? Kuidas koheldakse vara, mille võlgnik on omandanud või mis on talle üle antud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Pankroti väljakuulutamise moodustab võlgniku varast pankrotivara ja võlgniku õigus pankrotivara valitseda ja käsutada läheb üle pankrotihaldurile. Pankrotimääruse alusel muutub võlgniku vara pankrotivaraks, mida kasutatakse sihtvarana võlausaldajate nõuete rahuldamiseks ja pankrotimenetluse läbiviimiseks. Pankrotivara on vara, mis oli võlgnikul pankroti väljakuulutamise ajal, samuti vara, mis nõutakse või võidetakse tagasi või mille võlgnik omandab pankrotimenetluse ajal. Pankrotivara hulka ei kuulu võlgniku vara, millele vastavalt seadusele ei või pöörata sissenõuet. Vara, millele vastavalt seadusele sissenõuet pöörata ei või, reguleerib täitemenetluse seadustik. Seaduses on ette nähtud mitteammendav loetelu mittearestitavatest esemetest. Mittearestitavate esemete kataloogi peamine eesmärk on võlgniku sotsiaalse miinimumkaitse tagamine. Mittearestitava vara realiseerimise keeld tuleneb ka muude põhiõiguste kaitsemise vajadusest: õigus valida vabalt tegevusala, elukutset ja töökohta, õigus tegeleda ettevõtlusega, õigus haridusele, usuvabadus, perekonna- ja eraelu kaitse jm. Lisaks on teatavate esemete arestimine vastuolus heade kommetega. Eesti seadusandluse kohaselt kehtivad piirangud ka sissetuleku arestimisele, mille põhiline eesmärk on tagada võlgnikule tema suhtes läbiviidava menetluse tingimustes tema enda ja tema ülalpeetavate äraelamiseks minimaalsed vajalikud vahendid.

Võlgniku poolt pärast pankroti väljakuulutamist tehtud pankrotivara hulka kuuluva eseme käsutustehing on tühine. Teisele poolele tagastatakse tema poolt käsutustehingu alusel üleantu, kui see on pankrotivaras säilinud, või hüvitatakse, kui pankrotivara on üleantu arvel suurenenud. Kui võlgnik on enne pankroti väljakuulutamist käsitanud oma tulevikus tekkivaid nõudeid, muutub käsutus pankroti väljakuulutamise tühiseks pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete osas. Füüsilisest isikust võlgnik võib pankrotivara käsutada halduri nõusolekul. Halduri nõusolekuta tehtud käsutustehing on tühine.

Pankrotivarasse kuuluva võlgnikule võlgnetava kohustuse täitmist võib pärast pankroti väljakuulutamist vastu võtta üksnes haldur. Kui kohustus täideti võlgnikule, loetakse kohustus täidetuks üksnes juhul, kui täitmiseks üleantu on pankrotivaras säilinud või kui pankrotivara on üleantu arvel suurenenud. Kui kohustus täideti võlgnikule enne pankrotiteate avaldamist, loetakse kohustus täidetuks, kui kohustuse täitnud isik ei teadnud täitmise ajal pankroti väljakuulutamisest ega pidanudki sellest teadma.

Saneerimismenetluses säilitab ettevõtja saneerimismenetluse algatamisel käsutusõiguse ettevõtja vara üle, kuid peab tehingutest, mis väljuvad tavapärase majandustegevuse raamest, viivitamata teavitama saneerimisnõustajat.

Võlgade ümberkujundamise menetluses säilitab füüsilisest isikust võlgnik, sõltumata sellest, kas ta on ettevõtja, käsutusõiguse oma vara üle.

Kohustustest vabastamise menetluses, kui see kestab edasi ka pärast pankrotimenetluse lõppemist, kuuluvad võlgniku sissetulekud loovutamisele või üleandmisele usaldusisikule. Seejuures ei pea võlgnik üle andma või kuulub talle usaldusisiku poolt tagastamisele sissetulek või sissetuleku osa, millele ei saa sissenõuet pöörata vastavalt täitemenetluse seadustikus sätestatule.

4 Milline on võlgniku ja milline pankrotihalduri pädevus?

Pankroti väljakuulutamise käigus võlgnikust võlgniku õiguse teha tehinguid seoses pankrotivaraga ning juriidilisest isikust võlgnik kaotab õiguse teha mis tahes tehinguid.

Võlgnik peab kohtule, ajutisele haldurile, haldurile, pankrotitoimkonnale ja maksejõuetuse teenistusele andma viivitamata teavet, mida nad vajavad seoses pankrotimenetlusega nii enne kui pärast pankroti väljakuulutamist, eelkõige oma vara, sealhulgas kohustuste ning majandus- või kutsetegevuse kohta.

Võlgnik on kohustatud esitama haldurile pankroti väljakuulutamise päeva seisuga bilansi koos vara, sealhulgas kohustuste nimekirjaga.

Kohus võib kohustada võlgnikku kohtus vandega kinnitama, et kohtule esitatud andmed vara, võlgade ja majandus- või kutsetegevuse kohta on talle teadaolevalt õiged.

Võlgnik peab osutama ajutisele haldurile ja haldurile abi tema ülesannete täitmisel.

Võlgnik ei tohi kohtu loata pärast pankroti väljakuulutamist ning enne vande andmist Eestist lahkuda.

Kohtu korralduse täitmata jätmise korral või seadusega sätestatud kohustuse täitmise tagamiseks võib kohus võlgnikku trahvida või tema suhtes kohaldada sundtoomist või aresti.

Võlgnikul on õigus tutvuda halduri toimikuga ja pankrotiasja kohtutoimikuga. Haldur võib põhjendatud kaalutlustel keelduda halduri toimikus sisalduva dokumendi tutvustamisest võlgnikule, kui see kahjustaks pankrotimenetluse läbiviimist.

Pankrotihaldur

- Pankrotihaldur teeb pankrotivaraga seonduvaid tehinguid ja muid toiminguid. Halduri tegevuse tulemusena tekkivate õiguste ja kohustuste kandjaks on võlgnik. Haldur osaleb oma ülesannetest tulenevalt võlgniku asemel kohtus pankrotivaraga seotud vaidlustes.

- Pankroti väljakuulutamise läheb võlgniku õigus pankrotivara valitseda ja käsutada üle pankrotihaldurile. Juriidilisest isikust võlgniku pankrotimenetluse korral võib haldur teha pankrotivaraga kõiki tehinguid ja õigustoiminguid. Füüsilisest isikust võlgniku pankroti puhul võib haldur teha pankrotivaraga ainult neid tehinguid ja õigustoiminguid, mis on vajalikud pankrotimenetluse eesmärgi saavutamiseks ja halduri ülesannete täitmiseks.

- Haldur kaitseb kõigi võlausaldajate, samuti võlgniku õigusi ja huve ning tagab seadusliku, kiire ja majanduslikult otstarbeka pankrotimenetluse. Haldur peab oma kohustusi täitma korralikule ja ausale haldurile omase hoolega ning arvestama kõigi võlausaldajate ja võlgniku huve.

- Haldur selgitab välja võlausaldajate nõuded, valitseb pankrotivara, korraldab selle moodustamise ja müügi ning pankrotivara arvel võlausaldajate nõuete rahuldamise; selgitab välja võlgniku maksejõuetuse tekkimise põhjused ja aja; korraldab vajadusel võlgniku majandustegevuse jätkamise; viib vajadusel läbi juriidilisest isikust võlgniku likvideerimise; annab seaduses ettenähtud juhtudel teavet võlausaldajale ja võlgnikule; annab oma tegevusest aru ja esitab pankrotimenetluse kohta andmeid kohtule, järelevalveametnikule ja pankrotitoimkonnale; täidab muid seadusest tulenevaid kohustusi. Kui võlgniku maksejõuetuse põhjuseks on raske juhtimisviga, on haldur kohustatud esitama kahju hüvitamise nõude raskes juhtimisveas süüdi oleva isiku vastu kohe, kui nõude esitamiseks on piisav alus. Lisaks halduri seaduses sätestatud õigustele on halduril ka ajutise halduri õigused.

5 Millistel tingimustel võib teha tasaarvestuse?

Eesti pankrotimenetluses on tasaarvestus lubatud. Nõuete tasaarvestamiseks pankrotimenetluses kehtivad järgmised tingimused:

- 1) tasaarvestatavad nõuded peavad olema rahalised või muud samaliigilised kohustused;
- 2) võlausaldajal õigus oma kohustus täita peab olema saanud ja võlgniku kohustus peab olema muutunud sissenõutavaks;

3) võlausaldaja peab võlgnikule tegema tasaarvestuse avalduse kuni võlausaldajate nimekirja kinnitamiseni, kusjuures vastav avaldus ei tohi olla tehtud tingimuslikult või tähtaja määramisega;

4) võlausaldaja õigus oma nõue võlgniku nõudega tasaarvestada peab olema tekkinud enne pankroti väljakuulutamist.

Kui võlgniku nõue oli pankroti väljakuulutamise ajal seotud edasilükkava tingimusega või kui võlgniku nõue ei olnud pankroti väljakuulutamise hetkel veel sissenõutav või kui võlgniku nõue ei ole suunatud samaliigiliste kohustuste täitmisele, saab nõude tasaarvestada alles siis, kui edasilükkav tingimus on saabunud, võlgniku nõue on muutunud sissenõutavaks või kohustused on muutunud samaliigilisteks. Tasaarvestus ei ole lubatud, kui võlgniku nõude edasilükkav tingimus saabub või nõue muutub sissenõutavaks enne, kui võlausaldaja saaks oma nõude tasaarvestada.

Kui võlausaldaja nõue on aegunud, võib ta nõude siiski tasaarvestada, kui tasaarvestamise õigus tekkis enne nõude aegumist. Võlausaldaja võib tasaarvestada ka võlgnikupoolse lepingu täitmata jätmisest tuleneva nõude, mis tekkis asjaolust, et haldur loobus pärast pankroti väljakuulutamist võlgniku kohustuste täitmisest. Kui lepingulise kohustuse ese on jagatav ja võlausaldaja on oma kohustuse pankroti väljakuulutamise hetkeks täitnud osaliselt, saab ta oma kohustuse täidetud osale vastava võlgniku rahalise kohustuse osas teostada tasaarvestuse. Kui võlgnik on üürile- või rendiandja ning üürnik või rentnik on võlgnikule enne pankroti väljakuulutamist kinnisasja või ruumi üüri või renti ette maksnud, on tegemist alusetu rikastumise nõudega võlgniku vastu, mille üürnik või rentnik võib tasaarvestada võlgniku nõudega tema vastu, samuti võib üürnik või rentnik tasaarvestada lepingu ennetähtaegsest lõppemisest või lepingust taganemisest tuleneva kahju hüvitamise nõude.

Loovutamisega saadud nõuet võib pankrotimenetluses tasaarvestada ainult juhul, kui nõude loovutamine ja sellest võlgnikule kirjalik teatamine on toimunud mitte hiljem kui kolm kuud enne pankroti väljakuulutamist. Loovutamisega saadud nõuet ei saa tasaarvestada, kui nõue võlgniku vastu oli loovutatud viimase kolme aasta jooksul enne ajutise halduri või usaldusisiku nimetamist ja võlgnik oli sel ajal maksejõuetu ning nõude omandanud isik sellest loovutamise ajal teadis või pidi teadma.

Pandiga tagatud tunnustatud nõude, sealhulgas kui see on saadud loovutamise, võib tasaarvestada sama pandieseme müümisel pandieseme ostuhinnaga ulatuses, mis võlausaldajal oleks õigus saada tema poolt ostetava vara müügist saadud rahasumma jaotamisel ja millest on maha arvatud enne jaotise alusel raha väljamaksmist väljamaksmisele kuuluvad väljamaksed ja kulud, näiteks massikohustused või pankrotimenetluse kulud. Ostuhinna osa, mida ei saa võlausaldaja nõudega tasaarvestada, tasub võlausaldaja pankrotivarasse.

Tasaarvestada ei saa ülalpidamise nõuet, tervise kahjustamise või surma põhjustamisega tekitatud kahju hüvitamise nõuet, samuti teise poole kahju õigusvastasest ja tahtlikult tekitamisest tulenevat nõuet, mis teisel poolel on tasaarvestava poole vastu; teise poole nõuet, millele seadusest tulenevalt ei saa pöörata sissenõuet; arestitud nõuet oma nõudega teise poole vastu, kui tasaarvestav pool omandas nõude pärast arestimist või kui tema nõue muutus sissenõutavaks pärast arestimist ja arestitud nõudest hiljem; nõuet, millele teine pool saab esitada vastuväiteid või teise poole nõuet, mille tasaarvestamine ei ole lubatud muul seadusest tuleneval alusel.

Saneerimismenetluse ja võlgade ümberkujundamise menetluse puhul ei ole tasaarvestust eraldi reguleeritud, mistõttu kohaldub üldine kord tulenevalt võlaõigusseadusest.

6 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus võlgniku kehtivatele lepingutele?

Pankrotimenetlus

Halduril on õigus võlgniku poolt sõlmitud lepingust tulenev seni täitmata kohustus täita ja nõuda teiselt poolelt tema kohustuse täitmist või loobuda võlgniku lepingust tuleneva kohustuse täitmisest, kui seadusest ei tulene teisiti. Haldur ei või loobuda võlgniku lepingust tuleneva kohustuse täitmisest, kui kohustuse täitmise tagamiseks on kinnistusraamatusse kantud eelmärge. Kui haldur jätkab võlgniku kohustuse täitmist või teatab, et kavatseb võlgniku kohustuse täita, peab lepingu teine pool jätkama oma kohustuse täitmist. Sellisel juhul kaotab haldur õiguse keelduda võlgniku kohustuse täitmisest. Kui haldur nõuab lepingu teiselt poolelt lepingu täitmist, võib teine pool nõuda, et haldur tagaks võlgniku kohustuse täitmise. Kuni haldur võlgniku kohustuse täitmist ei taga, võib teine pool keelduda oma kohustuse täitmisest, samuti taganeda lepingust või lepingu üles öelda. Lepingu teise poole selline nõue võlgniku vastu, mis on tekkinud kohustuse täitmisest pärast seda, kui haldur on teiselt poolelt nõudnud kohustuse täitmist, on massikohustus. Kui haldur loobus pärast pankroti väljakuulutamist võlgniku kohustuse täitmisest, võib lepingu teine pool esitada lepingu täitmata jätmisest tuleneva nõude pankrotivõlausaldajana. Kui lepingulise kohustuse ese on jagatav ja teine pool on oma kohustuse pankroti väljakuulutamise hetkeks täitnud osaliselt, saab ta oma kohustuse täidetud osale vastava võlgniku rahalise kohustuse täitmist nõuda üksnes pankrotivõlausaldajana.

Seadus näeb ette ka erisused teatud tüüpi lepingute puhul:

- 1) kui võlgnik on enne pankroti väljakuulutamist müünud vallasasja omandireservatsiooniga ja ostjale asja valduse üle andnud, on ostjal õigus nõuda müügilepingu täitmist. Haldur ei või sellisel juhul loobuda müügilepingust tulenevate võlgniku kohustuste täitmisest;
- 2) üürile- või rendileandja pankrot ei ole üüri- või rendilepingu lõpetamise aluseks, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Kui üüri- või rendilepingu järgi on pankrot selle lõpetamise aluseks, võib haldur lepingu ühekuulise või lepingus ettenähtud lühema ülesütlemistähtajaga üles öelda. Eluruumi üürileandja pankrot ei ole eluruumi üürilepingu lõpetamise aluseks. Kui võlgnikule on enne pankroti väljakuulutamist kinnisasja või ruumi üür või rent ette makstud, võib üürnik või rentnik taolise alusetu rikastumise nõude tasaarvestada võlgniku nõudega tema vastu;
- 3) üürniku või rentniku pankroti korral võib üürile- või rendileandja üüri- või rendilepingu lõpetada üksnes üldises korras, kusjuures üüri- või rendilepingut ei või üles öelda üüri või rendi maksimisega viivitamise tõttu, kui viivitus seondub enne pankrotiavalduse esitamist võlgnetud üüri või rendi maksimisega. Halduril on õigus võlgniku sõlmitud üüri- või rendileping ühekuulise või lepingus ettenähtud lühema ülesütlemistähtajaga üles öelda. Kui pankroti väljakuulutamise hetkeks ei olnud kinnisasja või ruumi võlgnikule üle antud, võib nii haldur kui ka teine pool lepingust taganeda. Lepingust taganemise või lepingu ülesütlemise juhul võib teine pool nõuda lepingu ennetähtaegsest lõppemisest tuleneva kahju hüvitamist pankrotivõlausaldajana või tasaarvestusega;
- 4) üüri- ja rendilepingu korda kohaldatakse vastavalt ka võlgniku poolt sõlmitud liisingulepingule.

Lepingu jätkamise või lõpetamise otsustamine on halduri õigus, kuid kui teine pool teeb haldurile ettepaneku vastavat valikuõigust kasutada, peab haldur viivituse, ent mitte hiljem kui seitsme päeva jooksul teatama, kas ta täidab võlgniku kohustuse või loobub sellest. Kohus võib halduri taotluse alusel eelnimetatud tähtaega ka pikendada. Kui haldur ei teata õigeaegselt kohustuse täitmisest või sellest loobumisest, ei ole tal õigust teiselt poolelt lepingu täitmist nõuda, kuni ta ei ole võlgniku kohustust täitnud.

Lisaks on võimalik, et mõned võlgniku sõlmitud lepingud on tagasivõidetavad. Näiteks tunnistab kohus kehtetuks lepingud, mis on sõlmitud ajutise halduri nimetamisest kuni pankroti välja kuulutamiseni. Lisaks ajalisele tingimusele, on tagasivõitmise eelduseks, et lepinguga on kahjustatud võlausaldajate huve. Kui võlausaldajate huve kahjustatud ei ole ja tagasivõitmise tulemusena pankrotivara ei suurene, ei ole mõtet tagasivõitmist teostada.

Üldiselt ei ole pankrotistunud võlgnikul ega tema halduril õigust lepingute muutmiseks, küll aga võib lepingute muutmist esineda juhul, kui pärast pankroti väljakuulutamist sõlmitakse kompromiss. Sellisel juhul on võlgniku ja võlausaldajate vahelise kokkuleppe tulemusel võimalik vähendada võlgasid või pikendada tasumise tähtaega. Samasuguse tulemuseni on võimalik jõuda ka saneerimismenetluse või võlgade ümberkujundamise menetluse kaudu. Nõuete loovutamist või kohustuste üle võtmist pankrotiseadus, saneerimiseadus ega füüsilise isiku maksejõuetuse seadus eraldi ei käsitle, seega kehtib üldine kord, mis on sätestatud võlaõigusseaduses.

Saneerimismenetlus

Saneerimismenetluses on saneerimiskavaga lepingute ümberkujundamine lubatud.

Kokkulepe, mille kohaselt võlausaldaja võib saneerimisavalduse esitamise, saneerimismenetluse algatamise, saneerimiskava kinnitamise, võla sissenõudmismeetmete peatamise taotluse esitamise või selliste meetmete peatamise tõttu lepingu täitmisest keelduda, täitmist kiirendada, lepingu lõpetada või muul viisil ettevõtjat kahjustavalt lepingut muuta, on tühine.

Võlausaldaja ei või enne saneerimisest loobumise nimetatud võla sissenõudmismeetme peatamist tekkinud võlgade tõttu ja ainult sellepärast, et ettevõtja ei ole neid tasunud, meetmete peatamise ajal esmavajalike täitmisele kuuluvate lepingute täitmisest keelduda, täitmist kiirendada, lepingut lõpetada või muul viisil ettevõtjat kahjustavalt muuta. Piirangut ei kohaldata krediidid- ja finantseerimislepingutele. Kui piirangu rakendamine on võlausaldaja suhtes ebaproportsionaalselt koormav, võib kohus selle ennetähtaegselt lõpetada.

Saneerimiskavas ei saa ümber kujundada töölepingu alusel ega tuletistehingust tekkinud nõuet.

Võlgade ümberkujundamise menetlus

Usaldusisiku nimetamisel ei saa võlausaldaja lõpetada võlgnikuga sõlmitud lepingut enne maksejõuetusavalduse esitamist toimunud rahalise kohustuse rikkumisele tuginedes ega keelduda sel alusel oma kohustuste täitmisest. Kokkulepe, mille kohaselt võib võlausaldaja maksejõuetusavalduse esitamisel või ümberkujundamiskava kinnitamisel lepingu lõpetada, on tühine. Kui lepingu täitmise jätkamine on võlausaldaja suhtes ebaõiglane ja võlgniku seisukohast ebavajalik, eelkõige kui võlgade ümberkujundamise menetluse algatamine on ebatõenäoline või lepingu täitmise jätkamine ei ole võlgade ümberkujundamise menetluse läbiviimise seisukohast vajalik, võib kohus võlausaldaja avalduse alusel lubada võlausaldajal lepingu lõpetada.

Võlgade ümberkujundamise menetluses saab ümber kujundada kestvuslepingust tulenevaid kohustusi, mis tekivad või muutuvad sissenõutavaks pärast võlgade ümberkujundamise avalduse esitamist. Ümberkujundamiskavaga võib ette näha, et võlgniku poolt enne võlgade ümberkujundamise avalduse esitamist sõlmitud krediidileping või muu kestvusleping, millest tuleneb võlgnikule rahalisi kohustusi, mis muutuvad sissenõutavaks pärast võlgade ümberkujundamise avalduse esitamist, lõpeb ümberkujundamiskava kinnitamisel. Lepingu lõppemisel on samad tagajärjed, mis lepingu erakorralisel ülesütleisel võlgnikust tuleneva asjaolu tõttu. Lepingu lõppemise tagajärjel tekkivad võlgniku kohustused saab ümberkujundamiskavaga eelnevalt ümber kujundada. Kui soovitakse ümber kujundada liisingulepingust tulenevaid kohustusi, võib võlausaldajaks olev liisinguandja ühe nädala jooksul ümberkujundamiskava kinnitamisest arvates lepingu erakorraliselt üles öelda.

7 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus üksikute võlausaldajate algatatud menetlustele (välja arvatud pooleriolevatele kohtuasjadele)?

Pärast pankroti väljakuulutamist võivad pankrotivõlausaldajad esitada oma nõudeid võlgniku vastu ainult pankrotimenetluses. Haldurile tuleb teatada kõigist oma enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuetest võlgniku vastu, sõltumata nõude tekkimise alusest ja nõude täitmise tähtpäevast. Võlgniku suhtes algatatud täitemenetlused lõpetatakse pankroti väljakuulutamise ja võlausaldajal tuleb nõue esitada pankrotihaldurile.

Saneerimismenetluse ja võlgade ümberkujundamise menetluses vastavalt saneerimiskava ja võlgade ümberkujundamiskava kehtivuse ajal ei saa uusi menetlusi algatada vaid need võlausaldajad, kelle nõudeid vastav kava puudutab. Saneerimise korral täitemenetlused peatatakse, välja arvatud täitemenetlus, mis viiakse läbi töösuhte alusel tekkinud nõude täitmiseks. Võlgade ümberkujundamise menetluses võib kohus juba enne maksejõuetusavalduse lahendamist või esitamist peatada täitemenetluse esialgse õiguskaitse meetmena. Usaldusisiku nimetamisel peatab kohus võlgniku vara suhtes läbiviidava täitemenetluse (või sundtäitmise) raha sissenõudmiseks kuni pankroti väljakuulutamiseni, ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni.

8 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus selliste kohtuasjade jätkamisele, mis on maksejõuetusmenetluse algatamise ajal pooli?

Pankrotimenetlus

Vaidlustes, mis puudutavad pankrotivara või vara, mille võib arvata pankrotivarasse, läheb haldurile üle õigus olla võlgniku asemel kohtumenetluses menetlusosaliseks. Kui enne pankroti väljakuulutamist alanud kohtumenetluses on läbivaatamisel võlgniku poolt teise isiku vastu esitatud hagi või muu avaldus, mis seondub pankrotivaraga, või kui võlgnik osaleb mõnes kohtumenetluses kolmanda isikuna, võib haldur astuda menetlusse oma ülesannetest tulenevalt võlgniku asemel. Kui haldur menetlusse ei astu, võib võlgnik jätkata hagejana, avaldajana või kolmanda isikuna.

Kui enne pankroti väljakuulutamist alanud kohtumenetluses on varaline nõue võlgniku vastu või kaebus võlgniku suhtes tehtud avalik-õigusliku rahalise nõude kohta käiva haldusakti peale, mille kohta ei ole veel tehtud lahendit, jätab kohus nõude või kaebuse läbi vaatamata, välja arvatud rahalise karistuse või konfiskeerimise või selle asendamise määramise otsustamine kriminaalmenetluses, ning elatise kohustuse nõue tsiviilkohtumenetluses, samuti kaebus vääртеoasjas mõistetud rahaträhi kohta. Kohus taastab hageja avalduse alusel eelnimetatud menetluse, kui kõrgema astme kohus on pankrotimääruse tühistanud ja on jõustunud määrus, millega pankroti- või maksejõuetusavaldus on jäetud rahuldumata, samuti juhul, kui pankrotimenetlus on pärast pankroti väljakuulutamist lõppenud raugemise tõttu.

Kui enne pankroti väljakuulutamist alanud kohtumenetluses on võlgniku vastu nõue eseme välistamiseks pankrotivarast, vaatab kohus nõude läbi. Sel juhul võib pankrotihaldur astuda menetlusse võlgniku asemel. Halduril on võlgniku kui kostja õigused ja kohustused. Kui haldur protsessi ei astu, võib menetlust jätkata hageja taotlusel.

Kui kohtumenetluses on varaline nõue võlgniku vastu või kaebus võlgniku suhtes tehtud avalik-õigusliku rahalise nõude kohta käiva haldusakti peale ja selles asjas tehtud lahendi peale on võimalik edasi kaevata, võib pärast pankroti väljakuulutamist võlgniku nimel edasi kaevata haldur. Halduri nõusolekul võib võlgnik ise kaebuse esitada. Kriminaalmenetluses rahalise karistuse või konfiskeerimise või selle asendamise ning kuriteoga tekitatud kahju hüvitamise nõude, samuti vääртеomenetluses rahaträhi määramise korral võib võlgnik edasi kaevata sõltumata halduri nõusolekust. Kui võlgniku vastu suunatud haldusakt on vaidlustatud kohtus, siis sellise haldusakti vaidlustamise tähtaja arvestamine peatub.

Isik, kellel on võlgniku vastu pärast võlgniku pankroti väljakuulutamist sissenõutavaks muutunud elatise nõue, ei ole selle nõude osas pankrotivõlausaldaja ja seda nõuet ei saa pankrotimenetluses esitada. Nimetatud nõude võib esitada kohtule ja kohtumenetlus saab toimuda pankrotimenetluse ajal.

Saneerimis- ja võlgade ümberkujundamise menetlus

Pärast saneerimisavalduse esitamist võib asja läbivaatav kohus ettevõtja avalduse ja sellele lisatud saneerimisnõustaja heakskiidu alusel peatada kuni saneerimiskava kinnitamiseni või saneerimismenetluse lõppemiseni kohtumenetluse, milles on ettevõtja vastu rahaline nõue, välja arvatud töösuhte alusel esitatud nõue või elatise tasumise nõue, mille kohta ei ole veel otsust tehtud. Füüsilise isiku maksejõuetusavalduse menetlusse võtmisel nimetab kohus usaldusisik, pärast mida võib kohus peatada kohtumenetluse, milles on võlgniku vastu rahaline nõue, mille kohta ei ole veel otsust tehtud. Kohus võib menetluse peatada kuni pankroti väljakuulutamiseni ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni.

9 Kuidas osalevad maksejõuetusmenetluses võlausaldajad?

Võlausaldajate osalemine pankrotimenetluses

Võlausaldaja esindab oma nõuet pankrotimenetluses. Võlausaldajad on kohustatud hiljemalt kahe kuu jooksul pankrotiteate väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmumise päevast arvates teatama haldurile kõigist oma enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuetest võlgniku vastu, sõltumata nõude tekkimise alusest ja nõude täitmise tähtpäevast. Nõudest teatamiseks tuleb esitada haldurile kirjalik avaldus (nõudeavaldus). Nõuete kaitsmine toimub kirjalikult. Pärast seda, kui kõik võlausaldajad on haldurile oma nõuetest teavitanud, koostab haldur esialgse võlausaldajate nimekirja. Nimekiri esitatakse võlausaldajatele tutvumiseks. Võlausaldajatel ja võlgnikul on võimalus esitada kõikide võlausaldajate nõuetele vastuväiteid. Kui selleks on põhjust, peab ka haldur esitama vastuväited. Seejärel saavad võlausaldajad, kelle nõuetele esitati vastuväiteid, esitada oma seisukohad haldurile. Haldur koostab nõuete, vastuväidete ja neile esitatud seisukohtade pinnalt kokku lõpliku võlausaldajate nimekirja, mille esitab kohtule kinnitamiseks. Koos nõudega kaitstakse ka

nõuet tagavaid pandiõigusi. Nõue ja nõude rahuldamisjärk ning nõuet tagav pandiõigus loetakse tunnustatuks, kui sellele ei vaidle nõuete kaitsmise koosolekul vastu haldur ega ükski võlausaldaja ja kohus võlausaldajate nimekirja kinnitab. Tunnustatud nõuet ja selle rahuldamisjärku ei saa hiljem vaidlustada.

Lisaks sellele, et iga võlausaldaja esindab oma nõuet ja selle kaitsmist, osalevad võlausaldajad pankrotimenetluse läbiviimises ka võlausaldajate üldkoosoleku kaudu. Võlausaldajate üldkoosoleku pädevuses on halduri kinnitamine ja pankrotitoimkonna valimine, võlgniku ettevõtte tegevuse jätkamise või lõpetamise otsustamine, juriidilisest isikust võlgniku lõpetamise otsustamine, kompromissi tegemine, pankrotivara müügiga seonduva otsustamine seaduses sätestatud ulatuses, halduri tegevuse peale esitatud kaebuste lahendamine, pankrotitoimkonna liikmete tasustamise otsustamine ja muude seadusega võlausaldajate üldkoosoleku pädevusse antud küsimuste lahendamine. Kui võlausaldajate üldkoosolek otsustab valida pankrotitoimkonna, on viimase ülesandeks mh kaitsta pankrotimenetluses kõigi võlausaldajate huve.

Võlausaldajate osalemine saneerimismenetluses

Saneerimisnõustaja teavitab viivitamata võlausaldajaid saneerimismenetluse algatamisest ja nende nõuete suurusest, mis neil võlanimekirja kohaselt ettevõtja vastu on. Selleks edastab ta neile saneerimisteate. Kui võlausaldaja, kelle nõuet soovitakse saneerimiskavaga ümber kujundada, ei nõustu saneerimisteates nimetatud andmetega, esitab ta saneerimisnõustajale saneerimisteates nimetatud tähtaja jooksul kirjaliku avalduse, milles märgib, mis osas ta saneerimisteates nimetatud nõudega ei nõustu, ja esitab neid asjaolusid tõendavad tõendid. Avalduse tähtpäevaks esitamata jätmisel loetakse, et võlausaldaja on nõude suurusega nõustunud. Saneerimisnõustaja kontrollib nõudega mittenõustunud võlausaldaja nõude õiguspärasust ja hindab ümberkujundatava nõude tõendatust ning teavitab kohut nõudest, mida tegelikult ei ole, mille suurus on ebaselge või mille õiguspärasust ega tõendatust ei saa hinnata. Kui saneerimisnõustaja ei nõustu võlausaldaja avalduses oleva väitega, edastab ta avalduse koos tõenditega viivitamata kohtule ja põhjendab, miks ta avalduses märgituga ei nõustu. Saneerimisnõustaja tõendab oma väiteid. Kohus otsustab esitatud väidete ja tõendite alusel võlausaldaja põhi- ja kõrvalnõude suuruse ning tagatiste olemasolu ja ulatuse.

Võlausaldajate osalemine võlgade ümberkujundamise menetluses

Võlgade ümberkujundamise menetlus puudutab võlausaldajaid, kelle nõuded võlgniku vastu on maksejõuetusavalduse esitamise ajaks sissenõutavaks muutunud. Lisaks saab teatud tingimustel ümber kujundada kestvuslepingust tulenevaid kohustusi, mis tekivad või muutuvad sissenõutavaks pärast maksejõuetusavalduse esitamist.

Pärast ümberkujundamiskava koostamist ja enne kohtule esitamist toimetab usaldusisik selle koos avalduse, võlgniku vara- ja võlanimekirja ning muude lisadega viivitamata kätte ümberkujundamiskavas nimetatud võlausaldajatele, kelle nõuete ümberkujundamist taotletakse. Usaldusisik määrab võlausaldajale ümberkujundamiskava kättetoimetamisel usaldusisikule seisukoha esitamiseks tähtaja, mis on vähemalt kaks nädalat, kuid mitte üle nelja nädala ümberkujundamiskava kättesaamisest arvates. Võlausaldaja esitab seisukoha, kas ta nõustub võlgniku andmetega tema nõude ja selle tagatuse kohta, võlgnikupoolse võla arvestusega ja võla ümberkujundamisega võlgniku taotletud viisil. Kui võlausaldaja ei nõustu võla ümberkujundamisega võlgniku taotletud viisil, peab ta märkima, kas ta nõustuks võla ümberkujundamisega muul viisil. Usaldusisik viitab ka seisukoha avaldamata jätmise tagajärgedele. Usaldusisik edastab võlausaldajate seisukohad koos ümberkujundamiskavaga kohtule.

Kui võlausaldaja, kelle nõuet soovitakse ümber kujundada, ei nõustu võlanimekirjas esitatud nõude suuruse ja muude andmetega, esitab ta määratud tähtaja jooksul usaldusisikule avalduse, milles märgib asjaolud, millega ta võlanimekirjas ei nõustu, ja esitab tõendid enda vastuväidete kohta. Avalduse tähtpäevaks esitamata jätmise korral loetakse, et võlausaldaja on nõude suurusega nõustunud. Kui usaldusisik ei nõustu võlausaldaja avalduses oleva vastuväitega, edastab ta koos ümberkujundamiskavaga avalduse koos tõenditega kohtule ja põhjendab, miks ta avalduses märgituga ei nõustu. Usaldusisik edastab koos ümberkujundamiskavaga kohtule ka võlausaldajate esitatud seisukohad, avaldused ja tõendid. Kohus otsustab esitatud väidete ja tõendite alusel võlausaldaja põhi- ja kõrvalnõude suuruse ning tagatiste olemasolu kava kinnitamisel. Vajaduse korral kuulab kohus eelnevalt ära võlgniku ja puudutatud võlausaldaja. Kohus võib jätta võlausaldaja nõude suuruse kindlaks määramata või määrata selle kindlaks üksnes osaliselt, kui nõuet, mida soovitakse ümber kujundada, kohtu arvates tegelikult ei ole, selle suurus on ebaselge või nõude õiguspärasust või tõendatust ei ole võimalik mõistlikult hinnata. Ümberkujundamiskava kinnitamisega hakkab selles ettenähtud õiguslik tagajärg kehtima võlgniku ja isiku kohta, kelle õigusi ümberkujundamiskavaga mõjutatakse.

Võlausaldaja osalemine kohustustest vabastamise menetluses

Kui algatatakse kohustustest vabastamise menetlus, siis tehakse seda koos pankroti väljakuulutamisega. Kuni kestab pankrotimenetlus, osalevad võlausaldaja menetluses vastavalt pankrotimenetluse kohta sätestatule. Kui pankrotimenetlus lõpeb ja kohustustest vabastamise menetlus jätkub pärast seda, on võlausaldajatel, kes esitasid oma nõuded pankrotimenetluses ja kelle nõue või nõude osa jäi rahuldamata, õigus saada väljamakseid kohustustest vabastamise perioodi jooksul.

Võlgniku kohustustest vabastamise menetluse kestel ei saa pankrotivõlausaldajad, sealhulgas need pankrotivõlausaldajad, kes ei ole pankrotimenetluses nõudeid esitanud, pöörata sissenõuet võlgniku varale. Võlausaldajad, kelle nõue võlgniku vastu on tekkinud pärast pankroti väljakuulutamist, ei saa võlgniku kohustustest vabastamise menetluse kestel pöörata sissenõuet usaldusisikule üleandmisele kuuluvatele rahasummadele.

10 Kuidas võib pankrotihaldur kasutada või käsutada pankrotivara?

Pankrotimääruse alusel muutub võlgniku vara pankrotivaraks, mida kasutatakse sihtvarana võlausaldajate nõuete rahuldamiseks ja pankrotimenetluse läbiviimiseks. Pankrotivara on vara, mis oli võlgnikul pankroti väljakuulutamise ajal, samuti vara, mis nõutakse või võidetakse tagasi või mille võlgnik omandab pankrotimenetluse ajal. Pankrotivara hulka ei kuulu võlgniku vara, millele vastavalt seadusele ei või pöörata sissenõuet.

Pankroti väljakuulutamisega läheb võlgniku õigus pankrotivara valitseda ja käsutada üle pankrotihaldurile. Võlgniku poolt pärast pankroti väljakuulutamist tehtud pankrotivara hulka kuuluva eseme käsutustehing on tühine. Enne pankroti väljakuulutamist võib kohus keelata võlgnikul ajutise halduri nõusolekuta kogu või osa vara käsutada.

Viivitamata pärast pankrotimääruse tegemist peab haldur võlgniku vara valduse üle võtma ja asuma pankrotivara valitsema. Haldur on kohustatud nõudma pankrotivarasse tagasi võlgniku vara, mis on kolmanda isiku valduses, kui seadusest ei tulene teisiti. Pankrotivara valitsemine seisneb pankrotivara säilitamiseks ning pankrotimenetluse läbiviimiseks vajalike toimingute tegemises pankrotivaraga, samuti juriidilisest isikust võlgniku tegevuse juhtimises või füüsilisest isikust ettevõtja majandustegevuse korraldamises. Juriidilisest isikust võlgniku pankrotimenetluses on halduril juriidilise isiku juhatuse või seda asendava organi õigused ja kohustused, mis ei ole vastuolus pankrotimenetluse eesmärgiga. Haldur vastutab nagu juhtorgani liige.

Ainult kohtu loal võib haldur teha tehingu pankrotivaraga sularahas. Haldur ei tee jaotise alusel väljamakseid võlausaldajatele sularahas. Pankrotimenetluse jaoks erilise tähtsusega tehingu võib haldur teha üksnes pankrotitoimkonna nõusolekul. Erilise tähtsusega tehinguks on eelkõige laenu võtmine ja pankrotivarasse kuuluva ettevõtte puhul kõik ettevõtte tavapärase majandustegevuse raamest väljuvad tehingud. Haldur ei või pankrotivara osas või selle arvel teha tehingut iseenda või endaga seotud isikuga või muid sarnase iseloomuga või huvide konfliktiga seotud tehinguid ega taotleda sellise tehinguga kaasnevate kulutuste hüvitamist.

Haldur võib alustada pankrotivara müüki pärast võlausaldajate esimest üldkoosolekut, kui võlausaldajad ei ole sellel koosolekul otsustanud teisiti. Kui võlgnik on pankrotimääruse peale edasi kaevanud, ei tohi võlgniku nõusolekuta enne Ringkonnakohtule esitatud määruskaebuse läbivaatamist vara müüa. Eelnimetatud piiranguid ei kohaldata kiiresti rikneva või sellise vara müügil, mille väärtus kiiresti langeb või mille hoidmine või säilitamine on ülemäära

kulukas. Kui võlgniku ettevõtte tegevust jätkatakse, ei või vara müüa, kui see takistab ettevõtte tegevuse jätkamist. Kompromissettepaneku tegemise korral ei või vara müüa enne kompromissi tegemist, kui võlausaldajate üldkoosolek ei ole otsustanud, et vara võib müüa, vaatamata kompromissettepanekule. Pankrotivara müümine toimub enampakkumisel täitemenetluse seadustikus sätestatud korras.

11 Milliseid nõudeid esitatakse võlgniku pankrotivara suhtes ja kuidas käsitletakse nõudeid, mis tekivad pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Võlgniku pankrotivara suhtes esitatavad nõuded

Võlgniku pankrotivara suhtes esitatakse kõik nõuded, mis on võlgniku vastu tekkinud enne pankroti väljakuulutamist, sõltumata nõude tekkimise alusest ja nõude täitmise tähtpäevast. Pankroti väljakuulutamise loetakse võlgniku võlausaldajate kõigi nõuete täitmise tähtpäev saabunuks, kui seadusest ei tulene teisiti. Kui võlausaldaja on pöördunud vastava nõudega kohtusse, kuid kohtulahendit ei ole veel tehtud, peatab kohus hagimenetluse ning võlausaldaja peab esitama nõude pankrotihaldurile. Kui võlausaldaja on nõude esitanud kohtusse ning kohus on teinud otsuse, mis on jõustunud, peab võlausaldaja esitama oma nõude samuti pankrotihaldurile, kuid selline nõue loetakse kaitstuks. Kui võlgnik oleks saanud kohtulahendile vastu vaielda, võib seda teha pankrotihaldur.

Pärast pankrotimenetluse algatamist tekkivate nõuete käsitlemine

Pärast pankroti väljakuulutamist võivad pankrotivõlausaldajad esitada oma nõudeid võlgniku vastu ainult pankrotiseaduses sätestatud korras. Esitada saab nõudeid ainult pankrotihaldurile ja ainult selliseid nõudeid, mis on tekkinud enne pankroti välja kuulutamist. Nõudeid, mis on tekkinud pärast pankroti välja kuulutamist, ei saa esitada enne, kui pankrotimenetlus on lõpetatud. Juriidiliste isikute puhul tuleb arvestada, et enamasti pankrotimenetluse lõppemisega kaasneb juriidilise isiku likvideerimine, mistõttu peale pankrotimenetlust ei ole isikut, kelle vastu nõudeid esitada. Seega tuleb pankrotis oleva juriidilise isikuga tehingute tegemisel olla ettevaatlik ja arvestada eeltoodud riskiga. Füüsilise isiku vastu on pärast pankrotimenetlust võimalik esitada pankrotimenetluse ajal tekkinud nõudeid üldises korras, kuid teatud piirangud kaasnevad juhul, kui käimas on ka füüsilisest isikust võlgniku kohustustest vabastamise menetlus. Juriidilisest isikust võlgniku poolt pankrotimenetluse ajal õigusvastaselt tekitatud kahju hüvitamise kohustused on massikohustused, mistõttu nende täitmist võib võlgnikult pankrotimenetluse kestel nõuda üldises korras, samuti võib nende täitmiseks viia pankrotivara suhtes läbi täitemenetluse.

Võimalik on olukord, kus võlgnik teeb pärast pankroti väljakuulutamist pankrotivara hulka kuuluva eseme suhtes käsutustehingu. Selline käsutustehing on tühine, kuna vara valitsemise ja käsutamise õigus on pankroti väljakuulutamise ajal läinud üle pankrotihaldurile. Kui võlgnik siiski teeb käsutustehingu, siis teisele poolele tagastatakse tema poolt käsutustehingu alusel üleantu, kui see on pankrotivaras säilinud, või hüvitatakse, kui pankrotivara on üleantu arvel suurenenud. Kui võlgnik käsutas eset pankroti väljakuulutamise päeval, siis eeldatakse, et käsutustehing tehti pärast pankroti väljakuulutamist. Kui võlgnik on enne pankroti väljakuulutamist kasutanud oma tulevikus tekkivaid nõudeid, muutub käsutus pankroti väljakuulutamise tühiseks pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuete osas. Füüsilisest isikust võlgnik võib pankrotivara käsutada halduri nõusolekul. Halduri nõusolekuta tehtud käsutustehing on tühine.

Pärast saneerimismenetluse ja võlgade ümberkujundamise menetluse algatamist tekkivate nõuete käsitlemine

Saneerimiskava kehtivuse ajal ei saa esitada hagiavaldust nõude alusel, mille kohta saneerimiskava kehtib, teiste nõuete kohta võib hagiavaldusi esitada. Ümberkujundamiskava kehtivuse ajal ei saa esitada hagiavaldust ega avaldust hagita menetluses nõude alusel, mille kohta ümberkujundamiskava kehtib, teiste nõuete kohta võib hagiavaldusi esitada. Ümberkujundamiskava kinnitamine ei piira võlausaldaja õigust vaielda kohtumenetluses nõuete üle, mida ümberkujundamiskavas ei tunnustatud. Samuti võib võlausaldaja vaielda kohtumenetluses nõude suuruse üle osas, mida ei tunnustatud.

Võlgniku saneerimisavalduse või võlgade ümberkujundamise avalduse esitamisega peatub aegumine võlgniku vastaste nõuete suhtes. Pärast saneerimisavalduse esitamist võib asja läbivaatav kohus ettevõtja avalduse ja sellele lisatud saneerimisnõustaja heakskiidu alusel peatada kuni saneerimiskava kinnitamiseni või saneerimismenetluse lõppemiseni kohtumenetluse, milles on ettevõtja vastu rahaline nõue, välja arvatud töösuhte alusel esitatud nõue, mille kohta ei ole veel otsust tehtud. Võlgade ümberkujundamise avalduse menetlusse võtmisel peatab kohus kohtumenetluse, milles on võlgniku vastu rahaline nõue, mille kohta ei ole veel otsust tehtud, kuni ümberkujundamiskava kinnitamiseni või menetluse lõppemiseni.

Saneerimiskava ei vabasta ettevõtja kohustuse täitmise eest solidaarselt vastutavat isikut oma kohustuse täitmisest. Ümberkujundamiskava kinnitamine ei vabasta võlgniku kohustuse täitmise eest solidaarselt vastutavat isikut oma kohustuse täitmisest.

12 Milline on nõuete esitamise, kontrollimise ja tunnustamise kord?

Nõuete esitamise, kontrollimise ja tunnustamise kord pankrotimenetluses

Võlausaldajad on kohustatud hiljemalt kahe kuu jooksul pankrotiteate väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmumise päevast arvates teatama haldurile kõigist oma enne pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuetest võlgniku vastu, sõltumata nõude tekkimise alusest ja nõude täitmise tähtpäevast. Pankroti väljakuulutamise loetakse võlgniku võlausaldajate kõigi nõuete täitmise tähtpäev saabunuks. Nõudest teatamiseks tuleb esitada haldurile kirjalik avaldus (nõudeavaldus). Nõudeavalduses märgitakse nõude sisu, alus ja suurus, samuti see, kas nõue on tagatud pandiga. Nõudeavaldusele lisatakse avalduses nimetatud asjaolusid tõendavad dokumendid.

Nõudeid kaitstakse kirjalikus menetluses. Koos nõudega kaitstakse ka nõuet tagavaid pandiõigusi. Haldur koostab esitatud nõudeavalduste alusel esialgse võlausaldajate nimekirja. Kõikidel võlausaldajatel ja võlgnikul on võimalik esitada vastuväiteid võlausaldajate nõuetele. Ka haldur peab vajadusel esitama vastuväited. Seejärel antakse vastuväite saanud võlausaldajatele võimalus esitada enda seisukoht vastuväitele. Nõudeavalduste, esitatud vastuväidete ja seisukohtade alusel koostab haldur lõpliku võlausaldajate nimekirja, mille esitab kinnitamiseks kohtule.

Kohus lahendab võlausaldajate nimekirja kinnitamisel nimekirja juurde esitatud vastuväited, seisukohad, taotlused ja avaldused sisuliselt, määrab nõuete suurused, rahuldamisjärjad ja jaotised ning kinnitab võlausaldajate nimekirja kohtumäärusega. Nõue ja nõude rahuldamisjärk ning nõuet tagav pandiõigus loetakse tunnustatuks, kui sellele ei vaidle vastu haldur ega ükski võlausaldaja, samuti siis, kui vastuväite esitanud võlausaldaja või haldur vastuväitest loobub. Vastuväitest loobumiseks tuleb esitada kohtule avaldus.

Kaitsmiseta loetakse tunnustatuks:

- 1) nõue, mis on rahuldatud jõustunud kohtulahendiga või täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 6 või 61 kohaselt täitedokumentiks oleva vahekohtu lahendiga;
- 2) pandiõigus, mida on tunnustatud jõustunud kohtulahendiga või täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 6 või 61 kohaselt täitedokumentiks oleva vahekohtu lahendiga või mis on kantud kinnistusraamatusse, laevakinnistusraamatusse, kommertspandiregistrisse või väärtpaberite registrisse;
- 3) nõue, mis on rahuldatud ühtset patendikohtu käsitleva lepingu (ELT C 175, 20.06.2013, lk 1–40) artiklis 82 nimetatud ühtse patendikohtu jõustunud otsuse või korraldusega;
- 4) nõue, mis on rahuldatud välisriigi kohtu Eestis täidetavaks tunnistatud või tunnustamiseta täitmisele kuuluva lahendiga;
- 5) avalik-õigusliku rahalise kohustuse täitmise nõue, mis tuleneb täitemenetluse seadustiku § 2 lõikes 1 nimetatud haldusaktist, mille vaidlustamise tähtaeg on enne pankroti väljakuulutamist möödunud, samuti kui selline nõue tuleneb Eestis täidetavaks tunnistatud või tunnustamiseta täitmisele kuulvast välisriigi ametlikust dokumentist.

Kohtumäärusega kinnitatavas võlausaldajate nimekirjas märgitakse:

- 1) võlausaldaja nimi;

- 2) võlausaldaja registri- või isikukood;
- 3) võlausaldaja tunnustatud nõude suurus;
- 4) tunnustatud nõude rahuldamisjärk ja jaotis;
- 5) kas nõue on tagatud pandiõigusega;
- 6) kas tegemist on solidaarkohustusega või tingimuslikust tehingust või kõrvaltingimusega haldusaktist tuleneva nõudega;
- 7) kas nõude suhtes kehtib võlgniku vastuväide.

Nõuete esitamise, kontrollimise ja tunnustamise kord saneerimismenetluses ja võlgade ümberkujundamise menetluses

Saneerimismenetluses esitab võlgnik võlanimekirja, milles nimetab kõik tema vastu olevad nõuded ja vastavad võlausaldajad. Seega võlausaldajad ise nõudeid ei esita. Võlausaldajal, kelle nõuet soovitakse saneerimiskavaga ümber kujundada ja kes ei nõustu oma nõude suurusega saneerimismenetluses, võib esitada saneerimisnõustajale kirjaliku avalduse, milles märgib, mis osas ta saneerimisteates nimetatud nõudega ei nõustu, ja esitab neid asjaolusid tõendavad tõendid. Avalduse tähtpäevaks esitamata jätmisel loetakse, et võlausaldaja on nõude suurusega nõustunud. Võlgnik võib võlausaldajale vastu vaielda, kuid peab oma seisukohti põhistama. Kohus otsustab esitatud väidete ja tõendite alusel võlausaldaja põhi- ja kõrvalnõude suuruse ning tagatiste olemasolu ja ulatuse.

Võlgade ümberkujundamise menetluses esitab võlgnik avalduses ülevaate enda võlgnevustest ning usaldusisik koostab põhjaliku võlanimekirja. Võlgade ümberkujundamiskavas näidatakse ära, milliste kohustuste ümberkujundamist ja millisel viisil võlgnik taotleb. Sarnaselt saneerimismenetlusele ei esita võlausaldajad ise nõudeid. Kui võlausaldaja, kelle nõuet soovitakse ümber kujundada, ei nõustu võlanimekirjas võlgniku esitatud andmetega, teatab ta kohtule või kohtu määramisel nõustajale kohtu määratud tähtaja jooksul, mis osas ta nõudega ei nõustu, ja esitab neid asjaolusid tõendavad tõendid. Avalduse tähtpäevaks esitamata jätmisel loetakse, et võlausaldaja on nõude suurusega nõustunud. Kui võlgnik või usaldusisik ei nõustu võlausaldaja avalduses oleva väitega, edastab ta avalduse koos tõenditega kohtule ja põhjendab, miks ta avalduses märgituga ei nõustu. Kohus otsustab esitatud väidete ja tõendite alusel võlausaldaja põhi- ja kõrvalnõude suuruse ning tagatiste olemasolu.

13 Milline on pankrotivara müügist laekunud tulu jaotamise kord? Millised on nõuete rahuldamisjärgud?

Kehtib põhimõte, et kõiki võlausaldajaid koheldakse võrdselt. Sellegipoolest kehtivad teatud erandid, mis annavad mõnele võlausaldajale eelisõiguse.

Enne jaotise alusel raha väljamaksmist tehakse pankrotivarast pankrotimenetlusega seotud väljamaksed järgmises järjekorras:

- 1) vara välistamise ja tagasivõitmise tagajärgedest tulenevad nõuded;
- 2) võlgnikule ja tema ülalpeetavatele makstav elatis;
- 3) pärandvara pankrotimenetluses pärimisseaduse § 142 lõike 1 punktis 1 nimetatud kulud;
- 4) massikohustused;
- 5) pankrotimenetluse kulud.

Pärast eelnimetatud väljamaksete tegemist rahuldatakse võlausaldajate nõuded järgmistes järkudes:

- 1) pandiga tagatud tunnustatud nõuded;
- 2) muud tähtaegselt esitatud tunnustatud nõuded;
- 3) muud tähtaegselt esitamata, kuid tunnustatud nõuded;
- 4) pärandvara pankrotimenetluses pärimisseaduse § 142 lõike 1 punktis 3 nimetatud nõuded ja sundosa nõuded.

Kui lepingus on ette nähtud, et võlausaldaja nõue rahuldatakse eelnimetatud järgust tagapool asuvas järjus, rahuldatakse nõue lepingus ettenähtud järjus.

Sellega on võimalik arvesse võtta vabatahtlikku kohustuste allutamist.

Kolmanda isiku vastutus võlgniku kohustuse eest on võimalik, kui tegemist on solidaarvõlgnikuga, sellisel juhul vastutab solidaarvõlgnik võlausaldaja ees sõltumata võlgniku maksejõuetusest. Kui solidaarvõlgnik tasub osa võlast, mille võlausaldaja on esitanud ka võlgniku vastu, arvatakse see osa nõudest maha.

Samuti on võimalik, et võlgniku kohustus läheb seaduse alusel üle kolmandale isikule. Kui tööandja on muutunud maksejõuetuks, st tööandja pankrot on välja kuulutatud või on pankrotimenetlus lõpetatud raugemisega, hüvitatakse töötajale enne tööandja maksejõuetuks tunnistamist saamata jäänud töötasu, enne tööandja maksejõuetuks tunnistamist saamata jäänud puhkusetasu ja enne või pärast tööandja maksejõuetuks tunnistamist töölepingu ülesütlemisel saamata jäänud hüvitised. Tööandja maksujõuetuse korral on tähtjaks laekumata jäänud töötuskindlustusmaksete osas pankrotimenetluses võlausaldaja riik.

Saneerimismenetluses ja võlgade ümberkujundamise menetluses ei saa pankrotivarast rääkida, nõuete rahuldamine toimub vastavalt saneerimis- või ümberkujundamiskavale. Saneerimiskava ei vabasta ettevõtja kohustuse täitmise eest solidaarselt vastutavat isikut oma kohustuse täitmisest. Kui ettevõtja kohustuse täitmise eest solidaarselt vastutav isik on kohustuse täitnud, on tal ettevõtja suhtes tagasinõudeõigus üksnes selles ulatuses, milles ettevõtja vastutaks kohustuse täitmise eest saneerimiskava järgi. Ümberkujundamiskava kinnitamine ei vabasta võlgniku kohustuse täitmise eest solidaarselt vastutavat isikut oma kohustuse täitmisest. Kui võlgniku kohustuse täitmise eest solidaarselt vastutav isik on kohustuse täitnud, on tal võlgniku suhtes tagasinõudeõigus üksnes selles ulatuses, milles võlgnik vastutab kohustuse täitmise eest ümberkujundamiskava järgi.

14 Millistel tingimustel maksejõuetusmenetlus lõpetatakse ja millised on lõpetamise tagajärjed (eelkõige juhul, kui menetlus lõpetatakse kompromissiga)?

Pankrotimenetluse lõpetamine ja lõpetamise tagajärjed

Enne pankroti väljakuulutamist võib lõppeda pankrotiavalduse menetlemine. Vaadanud pankrotiavalduse läbi, kuulutab kohus pankroti välja, jätab avalduse rahuldamata või lõpetab menetluse raugemise tõttu.

Kohus lõpetab määrusega menetluse pankrotti välja kuulutamata raugemise tõttu olenemata võlgniku maksejõuetusest, kui võlgnikul ei jätku vara pankrotimenetluse kulude katteks ning ei ole võimalik vara tagasi võita või tagasi nõuda, sealhulgas puudub võimalus esitada nõue juhtorgani liikme vastu.

Kohus võib lõpetada menetluse pankrotti välja kuulutamata raugemise tõttu olenemata võlgniku maksejõuetusest ka siis, kui võlgniku vara koosneb peamiselt tagasivõitmise nõuetest ja nõuetest kolmandate isikute vastu ning nende nõuete rahuldamine on vähetöenäoline. Kohus ei lõpeta menetlust raugemise tõttu, kui võlgnik, võlausaldaja või kolmas isik maksab pankrotimenetluse kulude katteks deposiidina selleks ettenähtud kontole kohtu määratud summa või kui kohus rahuldab maksejõuetuse teenistuse avalduse juriidilisest isikust võlgniku pankrotimenetluse läbiviimiseks avaliku uurimisena. Kui juriidilisest isikust võlgniku pankrotimenetlus lõpetatakse raugemise tõttu, likvideerib ajutine haldur juriidilise isiku kahe kuu jooksul menetluse lõpetamise määruse jõustumisest arvates likvideerimismenetluset. Kui pankrotimenetluse raugemisel on võlgnikul mingi vara, makstakse sellest kõigepealt ajutise halduri tasu ja kaetakse vajalikud kulutused.

Pankrotimenetlus lõpeb pankrotimenetluse raugemisega, pankroti aluse ära langemisega, võlausaldajate nõusolekul, lõpparuande kinnitamisega, kompromissi kinnitamisega või muul seadusest tuleneval alusel.

Kohus lõpetab pankrotimenetluse raugemisega, kui pankrotivarast ei jätku massikohustuste ja pankrotimenetluse kulude katteks vajalike väljamaksete tegemiseks. Kui tegemist on juriidilisest isikust võlgnikuga, teeb kohus maksejõuetuse teenistusele ettepaneku esitada taotlus pankrotimenetluse läbiviimiseks avaliku uurimisena ja annab taotluse esitamiseks mõistliku tähtaja. Taotluse rahuldamisel menetlust ei lõpetata ning see jätkub avaliku uurimisena.

Kohus lõpetab pankrotimenetluse võlgniku avalduse alusel pankrotimenetluse aluse äralangemise tõttu, kui võlgnik tõendab, et ta ei ole maksejõuetu või et teda ei ähvarda maksejõuetus, kui pankrot kuulutati välja seetõttu, et võlgniku maksejõuetuse tekkimine tulevikus oli tõenäoline. Pankrotimenetluse lõpetamisel pankrotimenetluse aluse äralangemise tõttu juriidilist isikut ei lõpetata.

Kohus lõpetab pankrotimenetluse võlgniku avalduse alusel, kui menetluse lõpetamisega on nõustunud kõik tähtaegselt nõuded esitanud võlausaldajad. Kui juriidilisest isikust võlgnik on püsivalt maksejõuetu, otsustab kohus juriidilisest isikust võlgniku likvideerimise menetluse lõpetamise määрусega.

Pankrotimenetlus lõppeb lõpparuande kinnitamisega, kui haldur esitab pankrotitoimkonnale ja kohtule lõpparuande. Lõpparuandes märgib haldur andmed pankrotivara ja selle müügist saadud raha, väljamaksete, võlausaldajate tunnustatud nõuete, esitatud ja veel esitamata hagide kohta, jms. Võlausaldajad võivad esitada kohtule lõpparuandele vastuväite. Kohus otsustab lõpparuande kinnitamise ja pankrotimenetluse lõpetamise. Kohus jätab lõpparuande kinnitamata ja tagastab selle määрусega haldurile pankrotimenetluse jätkamiseks, kui lõpparuandest ilmneb, et pankrotimenetluses on rikutud võlgniku või võlausaldajate õigusi.

Pankrotimenetlus võib lõppeda ka kompromissi välja kuulutamisega. Kompromiss on võlgniku ja võlausaldajate vaheline kokkulepe võlgade tasumise kohta, mis seisneb võlgade vähendamises või nende tasumise tähtaja pikendamises. Kompromiss tehakse võlgniku või halduri ettepanekul pankrotimenetluses pärast pankroti väljakuulutamist. Kompromissotsuse teeb võlausaldajate üldkoosolek. Kohus otsustab kompromissi kinnitamise. Kompromissi kinnitamise määрусega lõpetab kohus pankrotimenetluse.

Kui pankrotimenetlust ei ole lõpetatud kahe aasta jooksul pärast pankroti väljakuulutamist, esitab haldur pankrotitoimkonnale ja kohtule iga järgneva kuue kuu järel kuni pankrotimenetluse lõpetamiseni ettekande, milles märgib põhjused, miks pankrotimenetlust ei ole lõpule viidud, andmed müüdnud ja müümata pankrotivara kohta, andmed pankrotivara valitsemise kohta. Pankrotimenetluse lõpetamisel vabastab kohus halduri, kui seadusest ei tulene teisiti. Kui pankrotimenetluse lõpetamise ajaks ei ole pankrotivara täielikult müüdnud või kui pankrotivarasse on veel raha laekumas, samuti siis, kui halduri poolt esitatud hagi on läbi vaatamata või kui haldur kavatseb esitada hagi või on kohustatud seda tegema, võib kohus jätta halduri vabastamata. Sel juhul jätkab haldur oma ülesannete täitmist ka pärast pankrotimenetluse lõpetamist. Kui pärast pankrotimenetluse lõppemist ja halduri vabastamist laekub pankrotivarasse raha, vabanevad jagamisel hoiustatud rahasummad või selgub, et pankrotivara hulka kuulub esemeid, mida ei ole pankrotimenetluse läbiviimisel arvestatud, teeb kohus omal algatusel või halduri või võlausaldaja avalduse alusel määрусega järeljagamise läbiviimiseks.

Saneerimismenetluse lõpetamine ja lõpetamise tagajärjed

Saneerimismenetlus lõpeb ennetähtaegsel lõpetamisel, saneerimiskava tühistamisel, saneerimiskava ennetähtaegsel täitmisel või saneerimiskavas märgitud saneerimiskava täitmise tähtaja möödumisel. Saneerimiskava ennetähtaegsel täitmisel lõpeb saneerimismenetlus, kui ettevõtja on kõik saneerimiskavaga võetud kohustused täitnud enne saneerimiskava täitmise tähtaja möödumist.

Saneerimismenetluse võib ennetähtaegselt lõpetada üksnes enne saneerimiskava kinnitamist. Kohus lõpetab saneerimismenetluse ennetähtaegselt, kui ettevõtja rikub kaasaaitamiskohustust, ettevõtja jätab tasumata saneerimisnõustaja või eksperdi tasu ja kulutuste katteks deposiidina kohtu määratud summa, saneerimiskava jääb kinnitamata, ettevõtja esitab vastava avalduse, saneerimismenetluse algatamise eeldused langevad ära, toimub ettevõtja vara raiskamine või võlausaldajate huvide kahjustamine, saneerimiskava ei esitata tähtpäevaks või ettevõtja on esitanud nõuete kohta ebaõigeid andmeid. Kui kohus lõpetab saneerimismenetluse ennetähtaegselt, langevad tagasiulatuvalt ära kõik saneerimismenetluse algatamise tagajärjed.

Saneerimiskava täitmise tähtaja möödumisel lõpeb saneerimismenetlus.

Saneerimismenetlus võib lõppeda ka saneerimiskava tühistamisega. Saneerimiskava tühistatakse, kui ettevõtja on pärast saneerimiskava kinnitamist tunnistatud süüdi pankroti- või täitemenetluse kuriteos, ettevõtja ei täida saneerimiskavast tulenevaid kohustusi olulisel määral, saneerimiskava kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne, et ettevõtja ei suuda saneerimiskavaga võetud kohustusi täita, saneerimisnõustaja avalduse alusel, kui ei maksta tasu järelevalve teostamise eest või kui ettevõtja ei osuta saneerimisnõustajale abi järelevalvekohustuse täitmisel või ei anna saneerimisnõustajale teavet, mida viimane vajab järelevalve teostamiseks, ettevõtja esitab avalduse saneerimiskava tühistamiseks või kui kuulutatakse välja ettevõtja pankrot.

Saneerimiskava tühistamisel langevad saneerimismenetluse algatamise tagajärjed ära tagasiulatuvalt. Saneerimismenetluse algatamise tagajärjeks on ka hilisemas võimalikus pankroti- või täitemenetluses ettenähtud tagasiivõitmise tähtaegade pikenemine. See tagajärg ära ei lange.

Võlgade ümberkujundamise menetluse lõpetamine ja lõpetamise tagajärjed

Võlgade ümberkujundamise menetlus lõpeb ümberkujundamiskava tühistamisel, menetluse lõpetamisel või ümberkujundamiskavas märgitud täitmise tähtaja möödumisel. Ümberkujundamiskava ennetähtaegsel täitmisel lõpeb menetlus, kui võlgnik on kõik ümberkujundamiskavaga võetud kohustused täitnud enne ümberkujundamiskava täitmise tähtaja möödumist.

Kohus tühistab ümberkujundamiskava võlgniku avalduse alusel, samuti võlgniku pankroti väljakuulutamisel. Kohus võib ümberkujundamiskava tühistada, kui võlgnik ei täida ümberkujundamiskavast tulenevaid kohustusi olulisel määral, ümberkujundamiskava kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne, et võlgnik ei suuda sellega võetud kohustusi täita, võlgnik ei ole makseraskustes või on need ületanud, võlgnik on tahtlikult või raske hooletusega esitanud oluliselt ebaõigeid või ebatäielikke andmeid oma vara ja sissetulekute, võlausaldajate või oma kohustuste kohta, võlgnik on teinud makseid ümberkujundamiskavas nimetatud võlausaldajatele teiste võlausaldajate huvisid oluliselt kahjustades, võlgnik ei osuta kohtule või nõustajale abi järelevalvekohustuse täitmisel või ei anna teavet, mida on vaja järelevalve teostamiseks, võlgnik jätab tasumata usaldusisiku või eksperdi tasu ja kulutuste katteks deposiidina kohtu määratud summa. Ümberkujundamiskava tühistamisel langevad tagasiulatuvalt ära võlgade ümberkujundamise avalduse menetlusse võtmise tagajärjed. Ümberkujundamismenetluse algatamise tagajärjeks on ka hilisemas võimalikus pankroti- või täitemenetluses ettenähtud tagasiivõitmise tähtaegade pikenemine. See tagajärg ära ei lange.

15 Missugused õigused on võlausaldajatel pärast maksejõuetusmenetluse lõpetamist?

Võlausaldajate õigused pärast pankrotimenetluse lõpetamist

Pärast pankrotimenetluse lõppemist võivad võlausaldajad nõuded, mille võis esitada pankrotimenetluses, kuid mis on selles jäänud esitamata, samuti nõuded, mis küll esitati, kuid mis jäid rahuldamata ja millele võlgnik vastu vaidles, esitada võlgniku vastu üldises korras. Sel juhul pankrotimenetluse aja eest intresse ja viiviseid ei arvestata.

Kui füüsilisest isikust võlgnik vabastatakse oma pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest, lõpevad pankrotivõlausaldajate nõuded võlgniku vastu, sealhulgas ka nende pankrotivõlausaldajate nõuded, kes ei ole pankrotimenetluses nõudeid esitanud, väljaarvatud õigusvastaselt tahtlikult tekitatud kahju hüvitamise ning lapsele või vanemale elatise maksmise kohustused.

Võlausaldajad võivad pärast pankrotimenetluse lõppemist esitada võlgniku vastu ka massikohustustest tekkinud nõuded, mida ei ole pankrotimenetluses rahuldatud. Üldises korras võib võlgniku vastu esitada samuti nõudeid, mis on tekkinud pankrotimenetluse ajal ja mida ei saanud pankrotimenetluses esitada. Sel juhul algab aegumistähtaeg pankrotimenetluse lõpetamisest. Ulatuses, milles võlausaldaja pankrotimenetluses tunnustatud nõue on jäänud pankrotimenetluses rahuldamata, on määрус täitedokumendiks, kui võlgnik ei ole esitanud nõudele vastuväidet või kui kohus on võlausaldaja nõuet tunnustanud.

Võlausaldajate õigused pärast saneerimismenetluse lõpetamist

Saneerimismenetluse lõpetamisel saneerimiskava täitmise tähtaja möödumisel, saab võlausaldaja saneerimiskavaga ümberkujundatud nõude pärast saneerimiskava täitmise tähtaja möödumist maksma panna ainult saneerimiskavas kokkulepitud, kuid saneerimiskava kohaselt täitmata ulatuses.

Saneerimiskava tühistamisel või ennetähtaegselt lõpetamisel langevad saneerimismenetluse algatamise tagajärjed ära tagasiulatuvalt. Võlausaldajal, kelle nõue saneerimiskavaga ümber kujundati, taastub nõudeõigus ettevõtja vastu esialgses suurus. Seejuures tuleb arvestada, mida võlausaldaja saneerimiskava täitmise käigus on juba saanud.

Võlausaldajate õigused pärast võlgade ümberkujundamise menetluse lõpetamist

Võlausaldaja saab ümberkujundamiskavaga ümberkujundatud nõude pärast kava täitmise tähtaja möödumist maksma panna üksnes kavas kokkulepitud, kuid täitmata ulatuses. Kui kava tühistatakse taastub võlausaldajal, kelle nõue ümberkujundamiskavaga ümber kujundati, nõudeõigus võlgniku vastu esialgses suurus. Seejuures tuleb arvestada, mida võlausaldaja ümberkujundamiskava täitmise käigus on juba saanud.

16 Kes kannab maksejõuetusmenetluse kulud?

Pankrotimenetlus

Kui pankrotiavaldus rahuldatakse, samuti kui pankrotimenetlus lõpetatakse kompromissiga, tasutakse pankrotimenetluse kulud pankrotivarast. Kui kohus jätab võlausaldaja pankrotiavalduse rahuldamata või läbi vaatamata, samuti kui menetlus lõpetatakse seetõttu, et võlausaldaja oma pankrotiavaldusest loobub, hüvitab pankrotimenetluse kulud võlausaldaja. Pankrotimenetluse raugemise korral otsustab kohus pankrotimenetluse kulude jagamise asjaolude kohaselt.

Kui võlgniku avalduse alusel alustatud menetlus lõpetatakse raugemisega pankrotti välja kuulutamata ja võlgniku varast ei jätku vajalikeks väljamakseteks, mõistab kohus ajutise halduri tasu ja hüvitatavad kulutused välja võlgnikult, kuid võib määrata nende hüvitamise riigi vahenditest. Riigi vahenditest ei hüvitata ajutise halduri tasu ja kulutusi suuremas summas kui ühekordne kuupalga alammäär (sealhulgas seaduses ettenähtud maksud, välja arvatud käibemaks). Kohus ei määra ajutise halduri tasu ja kulutuste hüvitamist riigi vahenditest, kui võlgnik, võlausaldaja või kolmas isik on maksnud deposiidina selleks ettenähtud kontole ajutise halduri tasu ja hüvitatavate kulutuste katteks kohtu poolt määratud summa.

Kui tegemist on füüsilisest isikust võlgniku poolt või suhtes esitatud maksejõuetusavaldusega, kehtib sarnane kord. Ajutise halduri asemel nimetatakse füüsilisele isikule usaldusisik.

Saneerimismenetlus

Saneerimismenetluse algatamisel määrab kohus tähtaja, mille jooksul ettevõtja peab tasuma saneerimisnõustaja esialgse tasu ja esialgsete kulutuste katteks deposiidina selleks ettenähtud kontole kohtu määratud summa. Kui ettevõtja jätab summa tasumata, lõpetab kohus saneerimismenetluse. Saneerimisnõustaja tasu ja kulutuste hüvitise suuruse otsustab kohus saneerimisnõustaja vabastamisel või saneerimiskava kinnitamisel saneerimisnõustaja tegevuse ja kulutuste aruande alusel.

Juhul kui kohus kaasab saneerimismenetlusesse eksperdid, on eksperdil õigus saada oma kohustuste täitmiseks tehtud vajalike ja põhjendatud kulutuste eest hüvitist ning tasu oma ülesannete täitmise eest. Eksperdi tasu ja kulutuste hüvitise suuruse otsustab kohus. Kohus võib eksperdi tasu määramisel ära kuulata ka ettevõtja.

Võlgade ümberkujundamise menetlus

Võlgnik kannab võlgade ümberkujundamise menetluse kulud. Võlausaldajate menetluskulud jäävad nende endi kanda. Kohus võib jätta võlausaldajate menetluskulud võlgniku kanda, kui võlgnik esitas teadvalt põhjendamatu avalduse võlgade ümberkujundamiseks või põhjustas võlausaldajatele menetluskulusid muul viisil teadvalt ebaõigete andmete või teadvalt põhjendamatu taotluse või vastuväite esitamisega. Võlgade ümberkujundamise kava täitmise korral ei pea võlgnik riigipoolse menetlusabi kulusid hüvitama. Võlgade ümberkujundamise menetluse algatamisel määrab kohus kindlaks summa, mille võlgnik peab usaldusisiku tasu ja kulutuste katteks deposiidina selleks ettenähtud kontole tasuma. Kui kohus nimetab eksperdi, võib ta kindlaks määrata ka summa, mille võlgnik peab eksperdi tasu ja kulutuste hüvitamiseks ette tasuma.

17 Millised on võlausaldajaid tervikuna kahjustavate õigustoimingute tühisust, tühistamist või kehtetust käsitlevad normid?

Pankrotimenetlus

Pankroti väljakuulutamiseega läheb võlgniku õigus pankrotivara valitseda ja käsutada üle pankrotihaldurile. Võlgniku poolt pärast pankroti väljakuulutamist tehtud pankrotivara hulka kuuluva eseme käsutustehing on tühine. Füüsilisest isikust võlgnik võib pankrotivara käsutada halduri nõusolekul. Halduri nõusolekuta tehtud käsutustehing on tühine.

Kohus tunnistab tagasivõitmise korras kehtetuks võlgniku tehingu või muu toimingut, mis on tehtud enne pankroti väljakuulutamist ja mis kahjustab võlausaldajate huve. Kui tagasivõidetak tehing või muu toiming on tehtud ajavahemikul ajutise halduri või usaldusisiku nimetamisest pankroti väljakuulutamiseni, siis eeldatakse, et tehingu või muu toiminguga kahjustati võlausaldajate huve.

Võlgnik, võlausaldaja või haldur võib nõuda, et kohus tunnistaks kehtetuks võlausaldajate üldkoosoleku otsuse, mis ei vasta seadusele või mille tegemisel on rikutud seadusest tulenevat korda, samuti otsuse, mille vaidlustamise õigus on seaduses otse ette nähtud. Võlausaldajate üldkoosoleku otsuse kehtetuks tunnistamist võib nõuda ka siis, kui otsusega rikutakse võlausaldajate ühiseid huve.

Kui füüsilisest isikust võlgniku puhul on algatatud kohustustest vabastamise menetlus, võib kohus võlausaldaja taotlusel ühe aasta jooksul võlgniku pankrotimenetluses täitmata jäänud kohustustest vabastamise määruse tegemisest selle määruse tühistada, kui selgub, et võlgnik on kohustustest vabastamise menetluse kestel oma kohustusi tahtlikult rikkunud ja sellega oluliselt takistanud pankrotivõlausaldajate nõuete rahuldamist.

Kui võlgnik ja võlausaldajad lepivad pärast pankroti väljakuulutamist kokku kompromissi sõlmimises, võib kohus kompromissi tühistada, kui võlgnik ei täida kompromissist tulenevaid kohustusi, on mõistetud süüdi pankroti- või täitemenetlusalases kuriteos või kompromissi kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne, et võlgnik ei suuda kompromissi tingimusi täita. Kompromissi tühistamine mõjutab kõiki kompromissis osalenud võlausaldajaid ja seega kaitseb neid tervikuna.

Saneerimismenetlus

Kohus tühistab saneerimiskava, kui ettevõtja on pärast saneerimiskava kinnitamist tunnistatud süüdi pankroti- või täitemenetluse kuriteos, ei täida saneerimiskavast tulenevaid kohustusi olulisel määral, saneerimiskava kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne, et ettevõtja ei suuda saneerimiskavaga võetud kohustusi täita, saneerimisnõustaja avalduse alusel, kui ei maksta tasu järelevalve teostamise eest või kui ettevõtja ei osuta saneerimisnõustajale abi järelevalvekohustuse täitmisel või ei anna saneerimisnõustajale teavet, mida viimane vajab järelevalve teostamiseks, samuti ettevõtja avalduse alusel või kui kuulutatakse välja ettevõtja pankrot. Võlausaldajal, kelle nõue saneerimiskavaga ümber kujundati, taastub nõudeõigus ettevõtja vastu esialgses suurus, arvestades, mida võlausaldaja saneerimiskava täitmise käigus on juba saanud.

Võlgade ümberkujundamise menetlus

Kohus võib ümberkujundamiskava tühistada võlgniku avaldus alusel või võlgniku pankroti väljakuulutamisel, samuti juhul, kui võlgnik ei täida ümberkujundamiskavast tulenevaid kohustusi olulisel määral, ümberkujundamiskava kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne, et võlgnik ei suuda sellega võetud kohustusi täita, võlgnik ei ole makseraskustes või on need ületanud ning võlausaldajate nõuete ümberkujundamine ei ole asjaolude olulise muutumise tõttu nende suhtes enam õiglane, võlgnik on tahtlikult või raske hooletusega esitanud oluliselt ebaõigeid või ebatäielikke andmeid oma vara ja sissetulekute, võlausaldajate või oma kohustuste kohta, võlgnik on teinud makseid ümberkujundamiskavas nimetatata võlausaldajatele teiste

võlausaldajate huvisid oluliselt kahjustades, võlgnik ei osuta kohtule või nõustajale abi järelevalvekohustuse täitmisel või ei anna teavet, mida on vaja järelevalve teostamiseks või kui võlgnik jätab tasumata kohtu määratud summa deposiidina. Võlausaldajal, kelle nõue ümberkujundamiskavaga ümber kujundati, taastub nõudeõigus võlgniku vastu esialgses suuruses, arvestades, mida võlausaldaja ümberkujundamiskava täitmise käigus on juba saanud.

Viimati uuendatud: 20/10/2022

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.